

ANTOINE DE SAINT-EXUPÉRY

Hoàng Tử Bé

Với các tranh minh họa của chính tác giả

Xem tại: Chiasemoi.com

Dịch theo bản gốc tiếng Pháp “Le Petit Prince”, Édition Gallimard, 1999, ISBN: 2-07-040850-7.

Tôi nghĩ rằng, dễ trốn chạy,
cậu đã bám theo một đàn chim di trú.

ANTOINE DE SAINT-EXUPÉRY

Hoàng Tử Bé

Với các tranh minh họa của chính tác giả

NGUYỄN TẤN ĐẠI dịch

(bản hiệu đính 2011)

2003

Lời người dịch

Hoàng Tử Bé của Antoine de Saint-Exupéry (đọc là: Ân-toan đờ Xent-Exuyapê-ri) có thể được xem là một trong những thiên phẩm của nền văn học thế giới hiện đại, đã được dịch ra hàng trăm thứ tiếng, đã làm say mê biết bao thế hệ ở mọi quốc gia...

Một đồng nghiệp người Pháp của tôi nói rằng: *“Hoàng Tử Bé là một tác phẩm phù hợp với mọi lứa tuổi, mọi trình độ cảm thụ, ở mọi quốc gia trong mọi thời điểm...”*

Bản dịch tiếng Việt nổi tiếng nhất, nhận được nhiều lời khen nhất trong số gần chục bản dịch xưa nay có lẽ là của Bùi Giáng (NXB An Tiêm in năm 1973, NXB Văn nghệ tái bản năm 2005). Một bản dịch được phổ biến khá rộng rãi trên Mạng là của Vĩnh Lạc (NXB Đồng Nai, 1994). Ngoài ra còn có các bản dịch khác như của Trần Thiện Đạo (Cậu hoàng con - NXB Khai Trí, 1966), Nguyễn Thành Long (Em bé con nhà trời - NXB Kim Đồng, 2000; Chú bé hoàng tử - NXB Văn nghệ TP. HCM, 2000), Trịnh Nhất Định (Hoàng tử bé - NXB Trẻ TP. HCM, 2000), Thuận Thiên (Hoàng tử bé, in chung với truyện Nàng công chúa nhỏ - NXB Văn hoá Thông tin, 2005), Châu Diên (Hoàng tử bé - NXB Lao động, 2007)... Không dừng lại ở đó, ắt hẳn vẫn còn nhiều người muốn thử khả năng dịch thuật của mình để cho ra đời các bản dịch khác về sau...

Nhìn chung, tất cả các bản dịch có thể đều lột tả được nội dung chủ yếu của truyện, và có thể tạo ra niềm yêu thích ở các nhóm độc giả khác nhau, tùy mỗi phong cách viết của dịch giả. Song, lời văn của bản gốc tiếng Pháp thật ra rất đơn giản, trong sáng, hơi có vẻ mơ mộng và ngây thơ của một cậu bé đang lớn, đang đi tìm bạn, đang khám phá cái ý nghĩa quan trọng và cốt lõi nhất của cuộc sống con người. Lối suy nghĩ, cách sử dụng từ ngữ, cách xưng hô, cách đặt các câu hỏi và theo đuổi đến cùng các câu hỏi,... của cậu bé trong suốt cuộc hành trình đều rất trong trẻo và hồn nhiên. Bù lại, ngôn ngữ của người kể chuyện lại chan chứa tình yêu thương dành cho cậu bé - người bạn gặp giữa sa mạc, ở bên lằn ranh mong manh của sự sống và cái chết, người đã phá tan đi mọi chai sạn xơ cứng trong tâm hồn của một “người lớn”, để trở về với cậu bé ngày xưa ông đã từng là.

Tôi có may mắn được tiếp cận trực tiếp bản gốc tiếng Pháp ngay từ lần đọc đầu tiên, ấn bản năm 1999 của nhà xuất bản Gallimard. Ấn bản này được in lại với những chi tiết và hình minh họa sát thực nhất với bản in đầu tiên năm 1943 tại Mỹ, trong khi những bản vẫn được lưu truyền và in đi in lại (mà các bản dịch tiếng Việt xưa nay thường sử dụng) đã mất hoặc sai lệch nhiều chi tiết suốt mấy chục năm liền. Không dám đưa ra một phép so sánh, chỉ là tự thấy có những cảm nhận đồng điệu với tác phẩm này, nên tôi xin hân hạnh giới thiệu bản dịch của mình, với hi vọng giữ được các thông điệp quan

trọng của tác giả, cũng như nhịp điệu thơ mộng của cuộc hành trình cậu bé khám phá vũ trụ, cũng là khám phá chiều sâu tâm lòng con người. Dù ít nhiều người đã từng đọc qua, hay đọc đi đọc lại nhiều lần, song biết đâu mỗi khi đọc lại chúng ta lại có một khám phá mới mẻ hơn thì sao!

Bản dịch của tôi đã một lần được xuất bản, do Công ty Văn hoá Đông A kết hợp với Nhà xuất bản Hội Nhà Văn phát hành vào năm 2005. Bản dịch này có nhiều điểm hiệu chỉnh so với lần phát hành trước.

Với bạn đọc, hãy xem nó như một câu chuyện cổ tích, thả lỏng tâm hồn thoát khỏi mọi vương bận để hoà cùng từng bước đi của cậu bạn nhỏ...

TP. HCM, 2011
Nguyễn Tấn Đại

ĐÔI NÉT VỀ CUỘC ĐỜI VÀ SỰ NGHIỆP CỦA ANTOINE DE SAINT-EXUPÉRY

Antoine de Saint-Exupéry sinh ngày 29 tháng 6 năm 1900 tại Lyon (Pháp), trong một gia đình danh giá lâu đời. Cha ông, bá tước Jean Marie de Saint-Exupéry, mất khi ông được 4 tuổi. Cả đời ông đã dành trọn tình yêu thương cho người mẹ yêu quý của mình (*"Thư gửi mẹ"*, xuất bản

năm 1954).

Thuở đi học, ông là một cậu học trò khó bảo nhưng hơi mơ mộng và say mê thơ ca.

Năm 1921, ông tham gia lực lượng không quân và học lái máy bay. Bầu trời đã trở thành một niềm đam mê lớn trong đời ông.

Năm 1926, ông được tuyển làm phi công vận chuyển thư trên tuyến Toulouse (Pháp) – Casablanca (Maroc) cho hãng hàng không Latécoère (*"Tàu thư phương Nam"*, 1929). Hai năm sau, ông sang Buenos Aires điều hành "Bưu điện Hàng không Argentina". Từ năm 1931, ông quay trở lại thực hiện các chuyến bay đưa thư ban đêm và sau đó là các chuyến bay thử nghiệm cho Latécoère (*"Bay đêm"*, giải thưởng Fémina 1931). Năm 1939, ông cho xuất bản tác phẩm *"Cõi người ta"* và được tặng giải thưởng lớn của Viện Hàn lâm Quốc gia Pháp.

Khi Chiến tranh Thế giới thứ hai bùng nổ, ông được gọi tái nhập ngũ và trở thành phi công chiến đấu. Năm 1941, ông sang định cư tại Mỹ. Ở đây, ông đã viết nhiều thư từ trao đổi với một người bạn đang sống lưu vong tên là Léon Werth. Về

sau các bức thư này đã được tập hợp lại trong tác phẩm *“Thư gửi một con tin”* (1944). Cũng tại Mỹ, ông đã cho ra đời các tác phẩm *“Phi công chiến đấu”* (1942) và *“Hoàng tử bé”* (1943).

Một năm trước khi kết thúc chiến tranh, ông tham gia lực lượng Đồng minh đổ bộ lên Bắc Phi. Ngày 31 tháng 7 năm 1944, trong chuyến bay thực hiện nhiệm vụ lần thứ 10 của mình, ông đã không bao giờ trở lại.

Sau khi ông mất tích, các tác phẩm ông chưa kịp công bố đã lần lượt được xuất bản: *“Thành trì”* (1948), *“Thư thời tuổi trẻ”* (1953), *“Số tay”* (1953), *“Ý nghĩa cho cuộc đời”* (1956), *“Chuyện thời chiến”* (1962).

Ông được biết đến nhiều nhất với tác phẩm *“Hoàng tử bé”*, đã được dịch ra hơn 100 thứ tiếng và hiện nay vẫn còn bán được hàng triệu bản mỗi năm. Một cậu bé tóc vàng du hành qua các vì sao đi tìm kiếm một người bạn, tìm kiếm một ý nghĩa thật sự cho cuộc đời mình...

Lâm Đồng - TP.HCM, 2003
NGUYỄN TẤN ĐẠI

Lời bạt của ấn bản tiếng Pháp năm 1999

Cùng với Antoine Gallimard, chúng tôi rất hân hạnh được xuất bản trong khuôn khổ bộ sưu tập “Sách bỏ túi” và cũng là lần đầu tiên in toàn vẹn tác phẩm Hoàng Tử Bé, tuân thủ nghiêm ngặt ấn bản gốc phát hành tại Hoa Kỳ năm 1943, vốn là bản in duy nhất khi tác giả còn sống.

Quả thực là Saint-Exupéry khi còn lưu vong tại Hoa Kỳ từ 1941 đến 1943, do không thể duy trì mối liên hệ thường xuyên với nhà xuất bản quen thuộc của mình tại Paris, đã uỷ nhiệm cho nhà xuất bản Reynal & Hitchcock tại New York phát hành hai ấn bản đầu tiên của câu chuyện này, một bản tiếng Pháp và bản kia tiếng Anh, cả hai đều có những bức vẽ màu nước nổi tiếng. Chỉ đến ba năm sau đó, ngày 30 tháng 11 năm 1945, tại Pháp mới ra đời ấn bản đầu tiên của Hoàng Tử Bé, do Librairie Gallimard phát hành. Cho đến tận ngày nay, ấn bản này đã trở thành mốc tham chiếu duy nhất cho tất cả các bản phát hành về sau cho công chúng Pháp.

Nhưng khi so sánh hai ấn bản phát hành tại Hoa Kỳ năm 1943 và ấn bản sau đó tại Pháp năm 1945, chúng tôi đã nhận thấy nhiều điểm khác biệt tế nhị trong cách tái hiện các bức vẽ của Saint-Exupéry. Một sự khác biệt khó có thể giải thích được chỉ với nguyên nhân liều lượng mực in hay kỹ thuật ấn loát. Nhà thiên văn nhìn cái gì qua chiếc ống nhòm của mình? Một ngôi sao,

thật không may lại biến mất trong ấn bản tại Pháp. Và những dòng chữ viết của vị thương nhân hay các công thức trên bảng của nhà thiên văn; chúng chắc chắn là chẳng có gì giống nhau. Cần nhớ rằng người ta đếm số khác hẳn ở bên kia bờ Đại Tây Dương! Danh sách những chi tiết khác biệt nhỏ nhỏ còn dài, từ đường viền chiếc khăn choàng cổ đến những chiếc dài và cánh hoa, từ những tia sáng mặt trời đến chân chiếc cột đèn, từ rễ những cây bao bắp đến cành nhánh của những cây cọ. Ngoài ra, số lần mặt trời lặn đã thay đổi kể từ các lần tái bản những năm 1950.

Tại sao lại có nhiều điểm dị biệt đến vậy? Nhà xuất bản tại Pháp vì không có các bản vẽ gốc của tác giả đã sử dụng lại các tranh minh họa của một trong hai ấn bản đầu tiên tại Hoa Kỳ. Những bức tranh này có thể bị cho là quá nhạt đối với bản in mới, do đó đã được sao chép lại nguyên vẹn rồi “tô điểm” hay “chỉnh sửa” thêm. Nhất là, việc sử dụng giấy calque đã gây ra những hiệu ứng tăng cường trên các bản vẽ gốc, chỗ này chỗ khác được thêm màu vào những đường nét đã nhạt; các nét cọ vốn còn thấy rõ trong ấn bản năm 1943 đã biến mất dưới tác dụng “trơn láng” của màu sắc; và chính vì vậy mà các chi tiết đã thay đổi, thậm chí trở nên tệ hơn.

Do đó, dựa vào các điều kiện kỹ thuật hiện có, chúng tôi đã quyết định phát hành bản in mới này dựa trên ấn bản Hoàng Tử Bé in tại Hoa Kỳ.

Năm mươi tám năm sau, công chúng Pháp và Pháp ngữ đã có thể đọc câu chuyện quen thuộc này với những bức tranh minh họa do chính tác giả vẽ và chứng kiến phát hành khi còn đương thời. Đó là một mối liên hệ mới giữa Saint-Exupéry và Hoàng Tử Bé.

Frédéric D'Agay¹

¹ Frédéric D'Agay: nhà sử học người Pháp, chủ tịch Quỹ Saint-Exupéry từ 1990 đến 2003 (ND).

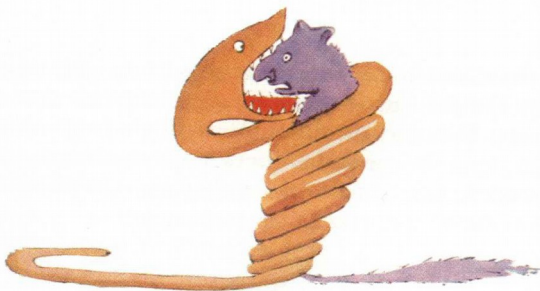
Tặng Léon Werth.

Tôi xin lỗi các bạn nhỏ vì đã đề tặng cuốn sách này cho một người lớn. Đó là một lời xin lỗi nghiêm túc: đối với tôi người lớn này là người bạn tốt nhất trần đời. Lời xin lỗi thứ hai: người bạn này có thể hiểu được mọi chuyện, kể cả những câu chuyện trẻ con. Lời xin lỗi thứ ba: người ấy sống ở nước Pháp trong đói rét. Người ấy rất cần được an ủi. Còn nếu những lí do trên vẫn chưa làm các em thông cảm, thôi thì tôi đề tặng người ấy thuở còn bé vậy. Người lớn ai mà chẳng có một thời ấu thơ (ấy thế mà chả mấy ai nhớ được). Bây giờ tôi viết thế này nhé:

*Tặng Léon Werth
những ngày còn bé.*

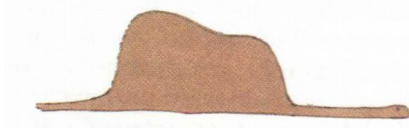
I

Hồi lên sáu tuổi, có lần tôi thấy một bức tranh rất ấn tượng trong một cuốn sách viết về rừng hoang, tựa là “*Những chuyện từng trải*”. Nó vẽ một con rắn đang nuốt chửng một con mãnh thú. Bức tranh đó tôi vẽ lại dưới đây.

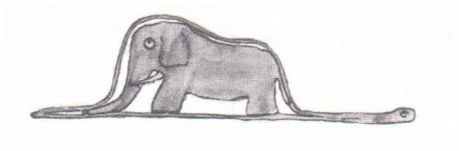
Sách viết rằng: “Những con rắn này nuốt chửng lấy con mồi mà chẳng cần nhai. Sau đó chúng nằm ườn ra ngủ suốt sáu tháng trời để tiêu hoá cho hết mồi.”

Từ đó tôi hay tưởng tượng về những chuyến thám hiểm trong rừng sâu, và cuối cùng, với cây chì màu, tôi đã vẽ được một bức tranh cho chính mình. Bức tranh số 1. Nó như thế này:

Tôi đem khoe tuyệt tác của mình cho người lớn xem và hỏi họ có sợ không. Vậy mà họ bảo: “Một cái mũ thì có gì đáng sợ?”

Tôi nào có vẽ cái mũ. Đó là một con trăn đang ăn thịt một con voi đấy chứ. Đành phải vẽ cả bên trong bụng con trăn cho người lớn hiểu. Họ lúc nào cũng cần phải được giải thích. Và rồi bức tranh số 2 ra đời:

Người lớn lại khuyên tôi quên những con trăn bụng đóng hay bụng mở đi, mà nên tập trung vào học địa lí, lịch sử, làm tính và ngữ pháp. Xem như tôi từ bỏ sự nghiệp họa sĩ rực rỡ từ dạo ấy, khi chỉ vừa sáu tuổi. Bức tranh số 1 rồi bức tranh số 2 lần lượt thất bại đã làm tôi nản lòng. Người lớn có bao giờ tự mình hiểu được chuyện gì đâu, và thật là mệt cho trẻ con lúc nào cũng cứ phải giải thích cho họ...

Lớn lên tôi phải chọn một nghề khác và đã học làm phi công. Tôi đã bay gần như cùng trời cuối đất. Và quả thật là môn địa lí lúc bấy giờ đã phát huy tác dụng. Chỉ cần nhìn loáng một cái tôi đã nhận ra ngay nước Trung

Hoa hay là vùng Arizona². Điều đó thật có ích, nếu người ta lỡ lạc hướng bay vào ban đêm.

Cứ như thế tôi đã lớn lên, đã gặp vô khối những người lớn nghiêm túc. Tôi đã nhiều lần sống cùng với họ. Tôi từng nhìn họ rất gần. Điều đó vẫn không làm tôi nghĩ khác đi gì mấy.

Mỗi lần gặp ai có vẻ sáng láng một chút, tôi lại thử đưa cho họ xem bức tranh số 1 mà tôi luôn mang theo bên người. Tôi muốn biết phải chăng họ thật sự thông hiểu. Nhưng ai cũng phán: “Đây là cái mũ.” Thôi thì tôi khỏi bàn đến những con trăn khổng lồ, khỏi cánh rừng hoang sơ, và khỏi cả sao trời. Tôi hạ mình xuống ngang tầm của họ. Tôi cùng họ khá chuyện chơi bài, chuyện đánh gôn, chuyện chính trị, chuyện cravat. Và người lớn ấy thật hài lòng vì đã gặp một con người lễ độ đến vậy...

² Arizona: một vùng phía tây nam nước Mỹ (ND).

II

Tôi đã sống cô độc như thế, không có ai thật sự đáng nói chuyện, cho đến khi xảy ra một tai nạn trên sa mạc Sahara³, cách đây sáu năm. Có gì đó bị vỡ trong động cơ. Và vì bên cạnh chẳng có ai, thợ máy không, hành khách cũng không, tôi đành tự mình xoay sở với công việc sửa chữa nhọc nhằn này. Với tôi đó là chuyện sống còn. Tôi chỉ còn đủ nước uống cho tám ngày.

Đêm đầu tiên tôi đã thiếp đi trên cát, giữa sa mạc hoang vu không một bóng người. Tôi còn cô độc hơn cả một kẻ đắm tàu lênh đênh giữa đại dương mênh mông. Thế nên các bạn nghĩ xem tôi ngạc nhiên đến nhường nào, khi trời vừa hửng sáng, có một giọng nói lạ kì đã đánh thức tôi dậy. Có ai đó gọi tôi:

- Chú ơi! Làm ơn vẽ giùm cháu một con cừu!

- Hả?

- Nhờ chú vẽ giùm cháu một con cừu...

Tôi giật bắn người dậy như bị sét đánh. Tôi dụi mắt rồi nhìn lại. Trước mặt là một cậu bé đáng vẻ rất lạ thường đang nhìn tôi chăm chú. Dưới đây là bức chân dung đẹp nhất mà sau này tôi vẽ lại được về cậu. Nói

³ Sahara: sa mạc lớn nhất thế giới, ở châu Phi (ND).

thể nhưng bức vẽ của tôi so với cậu ngoài đời thì hãy còn thua xa lắm. Tuyệt nhiên đó không phải do lỗi của tôi. Có ai khuyến khích tôi học vẽ đâu, và tôi đã chỉ vẽ được những con trăn bụng đóng và bụng mở từ tuổi lên sáu đấy thôi.

Tôi tròn mắt sững sờ nhìn cậu bé mới xuất hiện. Đừng quên rằng tôi đang ở giữa chốn sa mạc hoang vu không một bóng người. Thế mà anh bạn nhỏ của tôi chẳng có vẻ gì là lạc đường hay mệt mỏi, không là người vì đói khát, cũng chẳng hề tỏ ra sợ sệt. Trông cậu không giống một em bé đi lạc giữa hoang mạc mênh mông vắng lặng. Mãi tôi mới cất được tiếng, và nói với cậu bé:

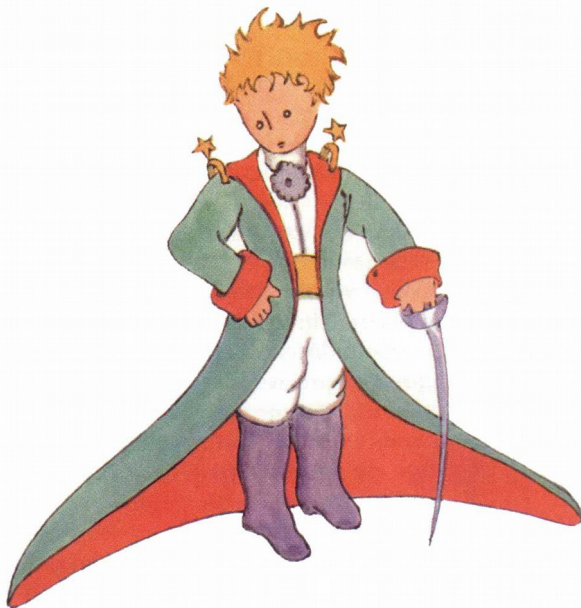
- Nhưng cháu làm gì ở đây?

Cậu bé lặp lại một cách chậm rãi nhưng hết sức nghiêm túc:

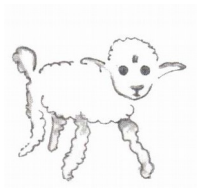
- Chú làm ơn... Vẽ giúp cháu một con cừu...

Khi quá đổi kinh ngạc, ta không còn biết từ chối làm sao. Chuyện càng khó tin hơn nữa khi giữa chốn hoang vu chết người như thế tôi lại lôi được từ trong túi ra một tờ giấy và một cây bút vẽ. Đến đây tôi mới chợt nhớ ra rằng mình chỉ học địa lí, lịch sử, làm tính và ngữ pháp, nên bảo anh bạn nhỏ (với thái độ hơi cáu bẳn) rằng tôi không biết vẽ. Cậu bé từ tốn nói:

- Không sao cả. Xin vẽ giúp cháu một con cừu.

Đây là bức chân dung đẹp nhất
mà sau này tôi vẽ lại được về cậu.

Vì chưa bao giờ vẽ cừu nên tôi vẽ lại cho cậu một trong hai bức vẽ của tôi. Bức con trăn bụng đóng. Và tôi sùng sốt khi nghe cậu trả lời:

- Không phải! Cháu không muốn một con voi bị trăn nuốt trong bụng.

Con trăn rất nguy hiểm, còn con voi thì quá kênh càng. Ở chỗ cháu rất nhỏ. Cháu muốn có một con cừu. Xin vẽ giúp cháu một con cừu.

Tôi đành vẽ theo ý cậu.

Cậu bé chăm chú quan sát, rồi:

- Không được! Con này bị bệnh rồi. Chú vẽ con khác đi.

Tôi lại vẽ.

Anh bạn nhỏ mỉm cười, vẽ rất độ lượng:

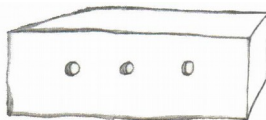
- Chú coi nè... Đây là con cừu đực mất rồi. Nó có sừng...

Tôi lại vẽ tiếp.

Cậu bé vẫn một mực không chịu:

- Con này già quá. Cháu muốn một con cừu sống được thật lâu.

Đến đây thì tôi không còn đủ kiên nhẫn nữa, vì còn phải sửa gấp cái máy, tôi quẹt nguyệt ngoạc vài đường rồi đưa cho cậu bé:

- Đây là cái thùng. Con cừu của cháu ở trong đó.

Nhưng tôi thật không còn tin vào mắt mình nữa khi nhìn thấy vẻ mặt ông quan toà nhỏ rạn rở hẳn lên:

- Đây đúng là cái cháu muốn. Chú nghĩ có tốn nhiều cỏ cho con cừu này lắm không?

- Chi vậy?

- Vì ở chỗ cháu rất nhỏ...

- Chắc chắn sẽ đủ mà. Chú chỉ cho cháu con cừu nhỏ xíu.

Cậu bé nghiêng đầu ngắm nghía bức tranh:

- Đâu có nhỏ tới vậy... Ồ! Nó ngủ rồi kìa...

Và như thế, tôi đã làm quen với hoàng tử bé.

III

Phải mất khá lâu sau tôi mới đoán ra được hoàng tử bé đến từ đâu. Cậu hỏi tôi hàng lô chuyện nhưng chẳng trả lời tôi lấy một câu. Chỉ nhờ vào những câu nói tình cờ mà tôi dần dần khám phá ra thế giới bí ẩn của cậu. Khi lần đầu tiên trông thấy chiếc máy bay của tôi (tôi không vẽ ra vì nó quá khó), cậu liền hỏi:

- Cái này là đồ gì vậy?

- Không phải đồ. Nó bay được. Đó là máy bay. Máy bay của chú đó.

Và tôi tự hào cho cậu biết rằng mình bay lượn trên không trung.

- Sao? Chú cũng rớt từ trên trời xuống hả?

- Ủ, - tôi khiêm tốn đáp.

- A ha! Mặc cười quá!...

Và hoàng tử bé phá ra cười khiến tôi nổi cáu. Tôi muốn người khác xem chuyện xui xẻo của tôi là việc nghiêm túc. Rồi cậu bé nói tiếp:

- Tức là chú cũng từ trên trời xuống. Vậy chú ở hành tinh nào?

Ngay lập tức tôi lộ mồm cười ra sự xuất hiện đầy bí ẩn của cậu bé, bèn hỏi:

- Vậy cháu từ hành tinh khác tới hả?

Nhưng cậu bé không trả lời tôi. Cậu vẫn không rời mắt khỏi chiếc máy bay và khề lắc đầu:

- Cũng phải thôi, cười nó thì chú đâu thể từ rất xa tới được...

Rồi cậu lại đắm mình trong sự mơ màng lặng im. Một lúc sau, lấy con cừu tôi vẽ ra khỏi túi, cậu trầm ngâm ngắm nghía con vật thân yêu của mình.

Các bạn thử tưởng tượng xem “những hành tinh khác” huyền bí kia đã kích thích trí tò mò của tôi đến nhường nào. Tôi quyết định truy hỏi cho ra ngọn nguồn:

- Này anh bạn trẻ, cháu từ đâu tới? “Ở chỗ cháu” là ở đâu? Cháu muốn đem con cừu này đi đâu?

Cậu trả lời tôi sau một hồi suy tư:

- Kể ra cũng tiện, với cái thùng chú đã cho cháu, vì vào ban đêm nó sẽ có một mái nhà ấm áp.

- Đúng đó. Và nếu cháu ngoan, chú sẽ cho cháu thêm một sợi dây để ban ngày cột nó lại. Thêm một cái cọc nữa.

Lời đề nghị này dường như làm hoàng tử bé phật lòng:

- Cột nó lại à? Thật là chuyện kì quặc!

- Nhưng nếu cháu không cột nó lại, nó sẽ đi lang thang và rồi sẽ lạc mất.

Anh bạn nhỏ của tôi lại bật cười giòn giã:

- Nhưng chú muốn nó đi tới tận đâu?

- Đâu chẳng được. Cứ thẳng đường trước mặt...

Tức thì hoàng tử bé khẳng định chắc chắn:

- Không sao đâu, ở chỗ cháu rất nhỏ.

Rồi lại thêm một chút trầm tư, cậu lẩm bẩm:

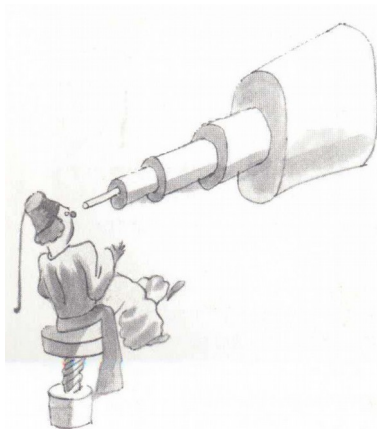
- Cứ thẳng đường trước mặt người ta chẳng thể đi xa...

IV

Và như thế, tôi biết được điều quan trọng thứ hai: hành tinh quê hương của hoàng tử bé chỉ vừa lớn hơn một ngôi nhà.

Điều đó không làm cho tôi ngạc nhiên lắm. Tôi thừa biết, ngoài những hành tinh lớn mà người ta đã đặt tên như Trái Đất, Sao Thổ, Sao Hỏa, Sao Kim, còn có hàng trăm hành tinh khác đôi khi nhỏ đến độ phải quan sát thật kĩ bằng kính thiên văn mới có thể thấy được. Khi một nhà thiên văn phát hiện ra một hành tinh nào đó, ông ta sẽ đặt tên nó bằng một con số. Ví dụ như “tiểu hành tinh 325”.

Tôi có những lí do nghiêm túc để tin chắc rằng quê hương của hoàng tử bé chính là tiểu hành tinh B 612. Tiểu hành tinh này được một nhà thiên văn Thổ Nhĩ Kỳ phát hiện ra năm 1909.

Ông ta đã báo cáo phát hiện của mình trong một Hội nghị Thiên văn học Quốc tế. Tiết thay chẳng một ai tin lời ông ta, chỉ vì bộ y phục ông mặc trên người. Người lớn là thế đấy.

Dù sao cũng còn may mắn cho tiếng tăm của hành tinh B 612 này, vì sau đó một nhà độc tài Thổ đã buộc dân chúng ăn vận theo kiểu Âu Châu, nếu không sẽ bị khép tội chết. Nhà thiên văn kia đã trình bày lại phát kiến của mình vào năm 1920, trong một bộ cánh rất lịch thiệp. Và lần này người ta đã tin ông.

Tôi kể lễ dài dòng về tiểu hành tinh B 612 và khẳng định với các bạn con số đó, tất cả cũng chỉ vì người lớn cả. Người lớn rất thích những con số. Khi bạn kể cho họ nghe về một người bạn mới quen, họ sẽ chẳng bao giờ hỏi bạn về cái cốt yếu. Họ chẳng bao giờ hỏi bạn: “Nó nói năng thế nào? Nó thích chơi trò gì? Nó có thích sưu tập bướm bướm không?” Họ chỉ hỏi: “Nó mấy

tuổi rồi? Nó có mấy anh em? Nó nặng bao nhiêu kí? Ba nó kiếm được bao nhiêu tiền?” Chỉ như thế họ mới hình dung ra được. Còn lỡ mà bạn kể với người lớn rằng: “Cháu thấy có một ngôi nhà rất đẹp, xây toàn gạch màu hồng, có những chậu hoa trên bệ cửa sổ và bảy bô câu xinh xắn trên mái nhà...” thì đừng mong gì họ tưởng tượng ra ngôi nhà đó. Cần phải nói: “Cháu vừa thấy một căn nhà đáng giá một trăm ngàn quan.” Họ sẽ thốt lên ngay: “Một căn nhà tuyệt đẹp!”

Do đó, nếu bạn nói với họ: “Cháu đã gặp hoàng tử bé, cậu ấy rất dễ thương, cậu ấy đã cười với cháu, và cậu ấy muốn có một con cừu. Chuyện này là có thật vì cậu ấy muốn có một con cừu”, họ sẽ nhún vai như vừa nghe một câu chuyện trẻ con. Bằng ngược lại, thử nói: “Cậu ấy tới từ tiểu hành tinh B 612” xem, họ sẽ gật gù tin ngay và bạn sẽ yên tâm thoát khỏi những câu hỏi của họ. Họ là thế đấy. Cũng đừng trách gì. Trẻ con cần phải biết thông cảm cho người lớn.

Lẽ dĩ nhiên, chúng ta là người am hiểu cuộc đời, cho nên những con số thật đáng buồn cười! Tôi những muốn bắt đầu câu chuyện này giống như trong cổ tích. Tôi những muốn kể rằng:

“Ngày xưa ngày xưa, có một chàng hoàng tử bé sống trên một tiểu hành tinh chỉ vừa lớn hơn người cậu, và cậu mong ước có một người bạn...” Với những ai am hiểu cuộc đời, dễ tin là có một nơi như thế hơn chứ.

Hoàng tử bé trên tiểu hành tinh B 612.

Vì tôi không muốn người ta đọc sách của tôi một cách hời hợt. Tôi đau đớn biết bao nhiêu khi kể lại những kỉ niệm này. Đã sáu năm rồi kể từ ngày anh bạn nhỏ của tôi ra đi cùng với con cừu thân yêu. Tôi muốn viết lại ở đây, để không cho phép mình quên đi. Thật buồn nếu quên đi một người bạn! Đâu phải ai cũng có được một người bạn. Và tôi có thể trở nên giống người lớn lắm chứ, chỉ toàn nghĩ đến những con số. Chính vì thế, tôi đã tìm mua màu và bút vẽ. Ở độ tuổi tôi bây giờ, cầm bút vẽ đúng là chuyện khó khăn cực kì, nhất là khi người ta chỉ tập tành vẽ được những con trăn bụng đóng và bụng mở từ độ lên sáu. Dĩ nhiên tôi sẽ cố hết sức để vẽ thật giống. Còn có giống thật không thì tôi chưa chắc. Hết bức này tới bức khác, chẳng bức nào giống bức nào. Tôi lại hơi nhảm về kích cỡ. Lúc thì hoàng tử bé quá to. Lúc thì cậu lại quá nhỏ. Tôi lẫn lộn cả màu sắc áo quần cậu. Vẽ đi vẽ lại hết kiểu này đến kiểu nọ, cả đẹp lẫn xấu. Và cuối cùng thì tôi quên mất vài chi tiết quan trọng hơn. Thật ra cần phải thông cảm cho tôi. Anh bạn của tôi có bao giờ kể gì về mình đâu. Có thể cậu cho rằng tôi cũng giống cậu. Nhưng thật không may, tôi đâu có biết ngắm nghía những con cừu bên trong những cái thùng. Hình như tôi bắt đầu trở nên giống người lớn. Có lẽ tôi đã già đi.

V

Dần theo mỗi ngày tôi lại khám phá thêm đôi chút về hành tinh của hoàng tử bé, về sự ra đi và về cả cuộc hành trình của cậu. Cũng chỉ toàn nhờ vào những câu chuyện tình cờ. Như vào ngày thứ ba, tôi đã biết đến mối hiểm họa của những cây bao báp⁴.

Vẫn là chuyện con cừu khi hoàng tử bé đột nhiên hỏi tôi về một việc có vẻ như đã bản khoản từ lâu:

- Có đúng là cừu ăn được những bụi cây không?

- Đúng.

- À! Vậy thì tốt rồi!

Tôi còn chưa hiểu nếu cừu ăn được những bụi cây phòng có ích lợi gì thì cậu đã nói thêm:

- Có nghĩa là chúng cũng ăn được cây bao báp chứ?

Tôi phải cố giải thích cho hoàng tử bé biết rằng bao báp không phải là bụi cây mà chúng cao như toà giáo đường, cao đến độ có kéo theo cả đàn voi cũng chưa hẳn đã trèo lên được tới ngọn cây.

⁴ Bao báp: loài cây có nguồn gốc từ Châu Phi (ND).

Ý tưởng về đàn voi đã làm cậu bé phì cười:

- Vậy là mình phải xếp chồng con này trên lưng con kia ha...

Nhưng rồi cậu nhận xét đầy tinh tế:

- Cây bao bắp phải có nhỏ rồi mới lớn lên được chứ.

- Đúng vậy. Nhưng sao cháu lại muốn cừu ăn đi những cây bao bắp non?

Cậu nói: “Rồi! Ta hãy xem!”, cứ như là chuyện hiển nhiên vậy. Và tôi đã phải nghĩ nát óc mới có thể tự hiểu ra được vấn đề.

Quả thật, hành tinh của hoàng tử bé, cũng như bao hành tinh khác, luôn có những giống cỏ tốt và những giống cỏ xấu. Do đó cũng có cả những hạt mầm tốt lẫn những hạt mầm xấu. Phiền nỗi các hạt mầm lại không nhìn thấy được. Chúng bí mật ngủ yên trong lòng đất cho đến ngày một trong số chúng trở mình thức dậy. Tách mình ra khỏi lớp vỏ cứng, mầm non e lệ vươn lên trong nắng, mảnh mai và yếu đuối. Nếu đó là mầm củ cải hay mầm hoa hồng, hẳn nhiên ta sẽ để cho chúng tiếp tục lớn lên. Nhưng lỡ là giống cây xấu, ta buộc phải nhổ bỏ càng sớm càng tốt, ngay khi vừa nhận ra chúng. Điều đáng nói là có những hạt mầm rất đáng sợ trên hành tinh của hoàng tử bé, những hạt bao bắp. Chúng đã xâm nhập khắp mảnh đất đó. Mà với cây bao bắp, chỉ cần chậm trễ một chút là sẽ không bao giờ có thể diệt trừ được nữa. Nó che phủ cả hành tinh. Nó cắm rễ sâu

vào lòng đất. Và nếu hành tinh quá nhỏ, và nếu bọn bao báp thật nhiều, chúng sẽ làm nó vỡ tan tành.

- Vấn đề là phải nhẫn nại, - hoàng tử bé nói với tôi.
- Mỗi sáng sau khi rửa mặt xong đều phải bắt tay vào dọn dẹp kỹ lưỡng. Cần phải chịu khó thường xuyên tìm và nhổ bỏ các cây bao báp ngay khi phát hiện ra chúng trong đám hoa hồng, vốn rất giống nhau khi còn nhỏ. Đó là một việc nhàm chán, nhưng rất dễ dàng.

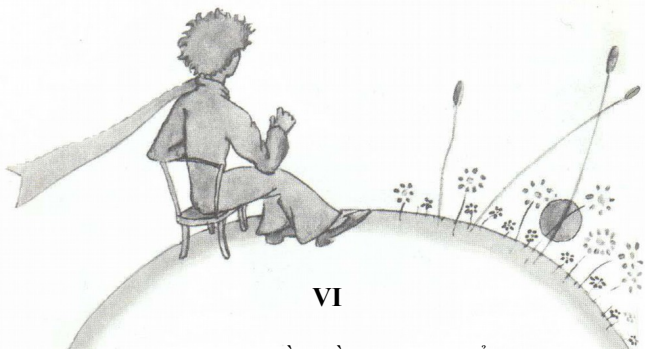
Có lần cậu bảo tôi cố vẽ một bức tranh thật đẹp để làm cho bọn trẻ chỗ tôi phải nhớ. “Đến lúc chúng đi xa, - cậu nói, - điều này sẽ giúp chúng suy nghĩ. Đôi khi tạm gác công việc lại cũng chẳng hề gì. Nhưng với những cây bao báp thì đó luôn là một tai họa. Cháu biết

một hành tinh, ở đó có một anh chàng lười. Anh ta đã bỏ quên ba bụi cây...”

Theo lời mô tả của hoàng tử bé, tôi đã vẽ được bức tranh về hành tinh đó. Tôi chẳng hề thích lên giọng đạo đức. Nhưng mỗi hiểm họa bao báp còn ít người biết đến, và những nguy cơ mà anh chàng trên tiểu hành tinh nọ gặp phải thật đáng quan tâm đến độ tôi đã cho phép mình làm một việc ngoại lệ với thói quen. Tôi bảo: “Này các em! Hãy coi chừng những cây bao báp!” Chính vì muốn nhắc nhở bạn bè về mỗi hiểm họa mà bấy lâu nay họ cũng như tôi không hề để ý tới, nên tôi đã miệt mài vẽ bức tranh này. Bài học tôi muốn đưa ra xứng đáng để bỏ công như thế. Có thể các bạn sẽ tự hỏi: Tại sao trong cuốn sách này không có một bức tranh nào khác đầy ấn tượng như bức về những cây bao báp? Câu trả lời rất đơn giản: tôi đã thử nhiều lần nhưng không được. Chắc là khi vẽ những cây bao báp, tôi đã có được cảm xúc mạnh mẽ trước một sự việc nguy cấp.

Những cây bao báp.

VI

A! Hoàng tử bé, dần dần chú đã hiểu được cuộc sống trầm tư của cháu. Từ lâu cháu chỉ có một thú tiêu khiển duy nhất là ngắm cảnh êm đềm những lúc mặt trời lặn. Chú biết được điều mới mẻ này khi buổi sáng ngày thứ tư cháu đã gọi chú:

- Cháu rất thích cảnh mặt trời lặn. Mình đi coi nghen chú...

- Nhưng phải đợi đã...

- Đợi gì nữa?

- Đợi tới lúc mặt trời lặn xuống.

Thoạt tiên cháu rất ngạc nhiên, nhưng rồi cháu đã tự cười mình. Và cháu nói:

- Cháu vẫn cứ tưởng đang ở chỗ cháu.

Thật vậy. Giả sử ở nước Mỹ đang là giữa trưa thì ai cũng biết rằng mặt trời đang lặn ở nước Pháp. Chỉ cần có thể qua được nước Pháp trong vòng một phút đồng hồ là ngắm mặt trời lặn được rồi. Không may là nước

Pháp ở xa quá. Còn trên hành tinh nhỏ xíu của cháu, chỉ cần nhấc ghế lên vài bước là đủ. Và cháu ngắm được hoàng hôn mỗi khi cháu muốn...

- Có ngày, cháu đã ngắm mặt trời lặn bốn mươi bốn lần.

Một lát sau cháu nói thêm:

- Chú biết không... Khi người ta buồn bã, họ thường thích cảnh mặt trời lặn...

- Cái ngày bốn mươi bốn lần đó, chắc là cháu buồn lắm?

Nhưng hoàng tử bé không trả lời.

VII

Ngày thứ năm, vẫn nhờ vào con cừu, tôi đã khám phá được bí mật về cuộc sống của hoàng tử bé. Cậu đột ngột hỏi tôi, không dài dòng dẫn dắt, như đã chiêm nghiệm từ rất lâu:

- Nếu cừu ăn được những bụi cây, nó cũng sẽ ăn luôn những bông hoa?

- Nó ăn hết những gì nó gặp.

- Ngay cả những bông hoa có nhiều gai?

- Ừ, cả hoa cả gai.

- Vậy thì những cái gai đó để làm gì?

Tôi không biết. Tôi đang cố tháo một con ốc xiết quá chặt trong cổ máy. Tôi rất lo vì lần hư hỏng này dường như rất nặng, mà nước uống thì cạn dần từng ngày một.

- Những cái gai dùng để làm gì?

Hoàng tử bé chưa bao giờ bỏ qua bất cứ câu hỏi nào, một khi đã đặt ra. Đang câu tiết với con ốc nên tôi trả lời bừa:

- Những cái gai hả, chẳng để làm gì cả, đó là thứ đáng ghét nhất của những bông hoa!

- Ồ!

Sau một lúc im lặng, cậu bắt đầu đồ quạu và to tiếng với tôi:

- Cháu không tin chú. Những bông hoa rất yếu đuối. Chúng ngây thơ. Chúng tự trấn an bằng mọi cách. Chúng nghĩ rằng mình trở nên đáng sợ khi có gai...

Tôi không nói gì. Lúc đó tôi chỉ nghĩ: “Nếu con ốc này mà còn cứng đầu, ta sẽ nện cho nó một búa.” Hoàng tử bé lại cắt ngang dòng suy nghĩ của tôi:

- Còn chú, chú nghĩ rằng những bông hoa...

- Thôi! Thôi! Chú không nghĩ gì hết. Chú trả lời bừa vậy đó. Coi này, chú đang làm việc nghiêm túc!

Cậu bé nhìn tôi kinh ngạc.

- Việc nghiêm túc!

Cậu vẫn nhìn tôi, cái búa trong tay, các ngón tay dính đầy dầu nhớt, loay hoay với một đồ vật xấu xí.

- Chú nói giống y như mấy người lớn!

Nghe vậy tôi hơi bức mình. Nhưng cậu tiếp tục nói, đầy vẻ thất vọng:

- Chú nhầm hết... Chú lẫn lộn hết rồi!

Cậu bị kích động thực sự. Cậu vò cho mái tóc vàng óng rồi bù lên trong gió:

- Cháu biết một hành tinh có một ông mặt đỏ. Ông ta chưa bao giờ ngủ lấy một bông hoa. Ông ta chưa bao giờ ngắm một ngôi sao. Ông ta chưa bao giờ yêu thương ai cả. Ông ta chưa hề làm một việc gì khác hơn là ngồi tính toán. Và suốt ngày ông ta chỉ lặp đi lặp lại như chú: “Ta là người nghiêm túc! Ta là người nghiêm túc!”, và điều đó làm cho ông ta kiêu hãnh. Nhưng đó không phải là một con người, mà là một cây nấm!

- Một cái gì?

- Một cây nấm!

Hoàng tử bé đã giận đến tím người.

- Từ hàng triệu năm nay những bông hoa đã có gai. Từ hàng triệu năm nay cừu đã ăn cả những bông hoa. Chẳng phải là nghiêm túc khi tìm hiểu do đâu chúng đã phải đau đớn tạo ra những cái gai để rồi không dùng làm gì được hay sao? Cuộc chiến giữa loài cừu và những bông hoa chẳng đáng quan tâm hay sao? Chuyện đó chẳng phải nghiêm túc hơn, quan trọng hơn những con tính của ông béo mặt đỏ kia sao? Và nếu như cháu, chính cháu biết rằng có một bông hoa duy nhất trên đời, không có ở đâu khác ngoài hành tinh của cháu, và rằng một ngày nào đó một con cừu nhỏ bé có thể đớp gọn mà

không cần biết đến hậu quả, đó chẳng phải là chuyện quan trọng hay sao!

Mặt đỏ phừng, cậu lại tiếp tục:

- Nếu ai đó yêu thương một bông hoa chỉ có duy nhất giữa hàng triệu triệu những vì sao, chỉ cần ngược mắt ngắm nhìn nó cũng đã đủ cảm thấy hạnh phúc rồi. Anh ta sẽ tự bảo: “Bông hoa của mình đang ở đâu đó trên kia...” Nhưng, nếu con cừu ăn mất bông hoa, cũng có nghĩa là với anh ta bỗng nhiên cả bầu trời sao vụt tắt. Đó chẳng phải là chuyện quan trọng hay sao!

Cậu ghen ngào không nói gì thêm được nữa. Cậu bật khóc nức nở. Màn đêm đã phủ xuống. Tôi buồn hết độ nghề. Tôi cười vào những búa, những ốc, những cơn khát và nỗi sợ chết của tôi suốt mấy ngày qua. Còn có đó, trên một vì sao, một hành tinh, của chính tôi, Trái Đất của tôi, một hoàng tử bé đang cần được che chở. Tôi ôm cậu vào lòng. Tôi ru cậu ngủ.

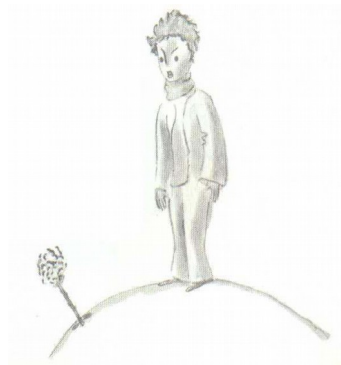

Tôi thì thầm: “Bông hoa yêu thương của cháu không bị nguy hại gì đâu... Chú sẽ vẽ một cái rọ mồm cho con cừu của cháu này... Chú sẽ vẽ một bộ giáp bảo vệ cho bông hoa của cháu này... Chú sẽ...” Tôi không biết nói thêm gì nữa. Tôi thấy mình rất vụng về. Tôi không biết làm sao để gần được cậu, để san sẻ được với cậu... Thật lạ kì những giọt nước mắt!

VIII

Tôi đã nhanh chóng hiểu thêm nhiều điều về bông hoa ấy. Trên hành tinh của hoàng tử bé luôn có những bông hoa rất đơn giản, chỉ một vòng cánh, khép nép mọc chẳng quấy rầy ai. Lúc sáng sớm chúng nở ra giữa đám cỏ xanh rồi đêm về lại lụi tàn đi. Còn bông hoa kia, một ngày nọ bỗng nảy ra từ một hạt mầm không biết từ đâu đến, và hoàng tử bé đã cẩn trọng chú ý ngay từ đầu vì trông nó khác hẳn các loại cây đã có. Có thể đó là một thứ bao báp mới. Thế nhưng, chẳng bao lâu sau bụi cây đã ngừng lớn và chuẩn bị ra hoa. Hoàng tử bé nghĩ rằng, với chiếc nụ thật to, nó sẽ nở ra rất rực rỡ, còn bông hoa thì vẫn không ngừng tô điểm thêm nhan sắc,

bên trong căn phòng xanh khép kín của mình. Nó lựa thật kĩ từng nước màu. Nó chậm rãi khoác từng vạt áo, làm đầy đặn thêm từng cánh hoa. Nó không muốn nở ra nhẵn nhụi như đám hoa mào gà. Nó chỉ muốn xuất hiện trong ánh hào quang rực rỡ

của một sắc đẹp đầy đặn. Quả là một bông hoa đằm dáng! Cuộc trang điểm bí ảo đó kéo dài hết ngày này qua ngày nọ. Cho đến một buổi sáng, ngay khi mặt trời mọc, nó mới chịu nở ra.

Rồi nó, sau khi đã làm việc hết sức tỉ mỉ, vừa ngáp dài vừa nói:

- A! Tôi dậy trễ quá... Xin bạn bỏ qua cho... Đầu tóc tôi còn rối bù...

Trong khi đó, hoàng tử bé không giấu được vẻ ngưỡng mộ:

- Bạn đẹp quá!

- Vậy sao? - Bông hoa chậm rãi đáp lại. - Tôi sinh ra cùng với mặt trời đó...

Hoàng tử bé đoán ngay ra rằng bông hoa này chẳng mấy khiếm nhường, nhưng có lẽ bây giờ nó còn đang xúc động.

- Tôi nghĩ rằng đã đến giờ ăn sáng, - bông hoa mau chóng lên tiếng, - bạn có vui lòng nghĩ chút đến tôi...

Thế là, hoàng tử bé lúng túng chạy đi tìm chiếc bình tưới, múc đầy nước để tưới cho bông hoa.

Cứ như thế, bông hoa đã làm tình làm tội hoàng tử bé bằng tính kiêu kì đồng đánh của mình. Một ngày nọ, nhân nói chuyện về bốn chiếc gai mang trên mình, nó nói với hoàng tử bé:

- Bọn cọp, chúng có thể tới đây, với đầy móng vuốt!

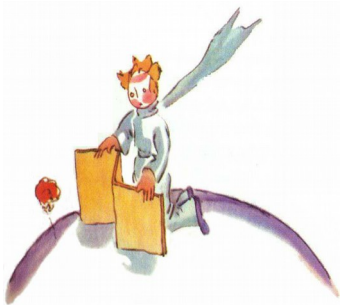
- Hành tinh của tôi đâu có cọp, - hoàng tử bé bác lại, - mà cọp đâu có ăn cỏ.

- Tôi không phải là cỏ, - bông hoa chậm rãi nói.

- Xin lỗi bạn...

- Tôi thì chẳng sợ gì cọp, nhưng tôi rất ghét gió máy. Bạn không có tấm chắn gió nào à?

“Ghét gió máy...
Với một bông hoa, đó
chẳng phải điều may, -
hoàng tử bé thầm
nghĩ. - Bông hoa này
thật rắc rối...”

- Buổi tối bạn cần
cho tôi vào lồng kính.
Chỗ của bạn lạnh quá.

Thật là khó ở. Chứ ở chỗ tôi hồi đó...

Nó chọt ngưng bật. Nó đã đến đây khi còn nằm
trong hạt. Nó không thể biết được thế giới bên ngoài khi
đó như thế nào. Ngượng ngùng vì đã toan nói dối một
cách ngây ngô như vậy, nó ho lên hai ba tiếng nhằm
đánh trống lảng:

- Tắm chân gió?...

- Tôi đã định đi lấy nhưng bạn lại nói chuyện.

Bông hoa lại ho thêm mấy tiếng nữa hòng làm cho
hoàng tử bé cảm thấy rằng chính cậu đã có lỗi.

Thế là, dù có tình
cảm quý mến chân
thành, hoàng tử bé
vẫn nhanh chóng hò
nghỉ bông hoa. Cậu
để ý đến cả những lời
nói vu vơ của nó, và
trở nên rất buồn khổ.

- Lẽ ra cháu không nên nghe nó, - một hôm cậu tâm sự với tôi, - đừng bao giờ nghe những bông hoa. Chỉ nên ngắm và ngửi chúng mà thôi. Bông hoa của cháu làm cho cả hành tinh thơm ngát, nhưng cháu đã không biết thương thức điều đó. Chuyện những cái móng vuốt, mà cháu từng lấy làm khó chịu, lẽ ra đã có thể làm cháu mỉm lòng...

Cậu tiếp tục tâm sự:

- Cháu đã không biết hiểu gì cả! Đáng lẽ cháu phải đánh giá nó qua hành động chứ không phải qua lời nói. Nó đã tỏa hương và chiếu sáng đời cháu. Cháu không nên trốn chạy! Lẽ ra cháu phải thấy được sự dịu dàng bên trong những trò kiêu kì ngậy ngô đó. Những bông hoa thật là mâu thuẫn! Nhưng cháu đã còn quá trẻ để biết cách yêu thương nó.

IX

Tôi nghĩ rằng, để trốn chạy, cậu đã bám theo một đàn chim di trú. Buổi sáng hôm khởi hành, cậu đã dọn dẹp lại hành tinh thật gọn gàng. Cậu cẩn thận nạo muội khói trong lòng những ngọn núi lửa đang phun. Cậu có hai ngọn như thế. Chúng rất tiện dùng để hâm nóng thức ăn sáng. Cậu còn có một ngọn núi lửa đã tắt. Nhưng, cậu thường nói: “Ai mà biết được!” Do đó cậu nạo muội khói luôn cả ngọn núi lửa này. Khi được nạo muội khói sạch sẽ, núi lửa sẽ cháy nhẹ nhàng và đều đặn, không phún trào. Phún trào núi lửa thường rừng rực như lửa cháy trong lò sưởi. Dĩ nhiên là trên Trái Đất, chúng ta quá nhỏ bé để có thể nạo muội khói núi lửa. Chính vì vậy mà chúng gây ra cho ta khối chuyện phiền toái.

Hoàng tử bé còn nhổ cả những mầm bao bắp mới mọc, trong lòng đầy suy tư. Cậu nghĩ chắc là sẽ không bao giờ quay trở về nữa. Nhưng tất cả những việc quen thuộc sáng hôm ấy dường như đều rất nhẹ nhàng. Rồi đến khi tưới nước lần cuối cho bông hoa, chuẩn bị đặt lồng kính cho nó, cậu bắt đầu thấy muốn khóc.

- Vĩnh biệt, - cậu nói với bông hoa.

Nhưng nó không trả lời cậu.

- Vĩnh biệt, - cậu lặp lại.

Bông hoa ho một tiếng. Nhưng không phải do nó bị cảm.

- Tôi thật là ngu ngốc, - cuối cùng nó lên tiếng. - Tôi xin lỗi bạn. Hãy cố sống hạnh phúc.

Cậu cẩn thận nạo muối khỏi trong lòng những ngọn núi lửa...

Cậu ngạc nhiên vì không nghe một lời buộc tội nào. Cậu đứng bối rối, chiếc lồng kính trên tay. Cậu không hiểu được sự yên lặng dịu dàng đó.

- Nhưng thật ra tôi thích bạn, - bông hoa nói tiếp. - Bạn đã không biết được vậy, bởi vì chỉ thấy những lỗi lầm của tôi. Điều đó chẳng có gì quan trọng. Nhưng mà bạn cũng ngu ngốc giống hệt tôi. Hãy cố sống hạnh phúc... Cất chiếc lồng kính đi. Tôi không cần nó nữa.

- Nhưng gió...

- Tôi không tẻ đến vậy đâu... Gió mát ban đêm sẽ làm tôi dễ chịu. Tôi là một bông hoa mà.

- Còn bọn thú vật...

- Tôi cần phải chịu mang trên mình vài ba con sâu nếu muốn làm bạn với bướm bướm. Trông như vậy chắc là đẹp hơn. Nếu không thì còn ai đến thăm tôi nữa? Bạn thì sẽ đi xa mất rồi. Còn bọn thú vật to xác kia, tôi chả sợ tí nào. Tôi còn có móng vuốt.

Nói rồi nó giương bốn chiếc gai của mình lên. Sau đó nó nói thêm:

- Đừng có đứng ngây ra đó, khó coi lắm. Bạn đã quyết định ra đi. Hãy đi đi.

Bởi vì nó không muốn cậu trông thấy nó khóc. Đúng là một bông hoa đầy lòng kiêu hãnh...

X

Cậu ở trong vùng hành tinh 325, 326, 327, 328, 329 và 330. Vì vậy, cậu bắt đầu chuyến đi bằng cách ghé qua chúng, mong tìm một việc gì đó để làm và học hỏi.

Hành tinh đầu tiên có một vị vua ngự trị. Đức vua mặc áo lụa đỏ choàng dải lông thú, ngồi trên một chiếc ngai giản dị mà lại rất uy nghi.

“A! Một thần dân đây rồi!” - Vị vua kêu lên khi thấy hoàng tử bé. Còn cậu tự hỏi:

“Làm sao ông ta nhận ra mình được khi mà chưa từng gặp mình bao giờ đâu.”

Cậu không biết rằng, đối với vua chúa mọi chuyện thật đơn giản. Tất cả mọi người đều là thần dân.

- Bước lại gần đây cho trẫm thấy Khanh rõ hơn, - ông ta nói, giọng đầy tự hào vì cuối cùng cũng đã là vua của một ai đó.

Hoàng tử bé đảo mắt nhìn quanh tìm chỗ ngồi, nhưng cả hành tinh đã bị chiếc áo choàng lông thú lộng lẫy choáng hết chỗ. Thế là cậu đành phải đứng, và vì quá mệt mỏi, cậu ngáp dài.

- Thật là trái phép tắc khi dám ngáp trước mặt nhà vua, - đức vua nói. - Trẫm cấm Khanh.

- Thần không thể cưỡng lại được, - hoàng tử bé trả lời đầy vẻ bối rối. - Thần đã bay một chuyến dài và chưa hề chớp mắt...

- Vậy thì, - nhà vua nói, - trẫm ra lệnh cho khanh phải ngáp. Trẫm đã không thấy người ta ngáp từ nhiều năm nay. Bây giờ với trẫm đó là điều rất đáng tò mò. Nào! Hãy ngáp nữa đi! Đây là mệnh lệnh.

- Thần mắc cỡ quá... Thần không thể... - Hoàng tử bé đáp, mặt đỏ lừ.

- Hừm! Hừm! - Đức vua hắng giọng. - Vậy thì trăm... Trăm ra lệnh cho khanh lúc thì ngáp lúc thì...

Ông hơi ngáp ngừng và xịu mặt xuống.

Vì nhà vua cốt yếu là phải giữ cho quyền uy của mình được trọng vọng. Ông ta không tha thứ cho tội bất tuân. Đó là một vị quân vương tối cao. Nhưng, bởi là người tốt, ông chỉ ban ra những mệnh lệnh hợp lí.

- Nếu trăm ra lệnh, - ông lấy lại giọng bình thường, - nếu trăm ra lệnh cho một vị tướng phải biến thành con chim biển, và nếu như vị tướng không tuân theo, thì đó không phải là lỗi của ông ta. Đó sẽ là lỗi của trăm.

- Thần có được ngồi không? - Hoàng tử bé rụt rè hỏi.

- Trăm ra lệnh cho khanh ngồi xuống, - đức vua trả lời cậu, rồi đường bệ đưa tay thu bớt vạt áo choàng lại.

Nhưng hoàng tử bé rất đỗi ngạc nhiên. Hành tinh này nhỏ xíu. Đức vua có thể trị vì cái gì ở đây?

- Tàu bệ hạ, - cậu lên tiếng, - thần xin phép được hỏi...

- Trăm ra lệnh cho khanh hỏi, - đức vua vội vã đáp lời.

- Tàu bệ hạ... Ngài trị vì cái gì?

- Tất cả, - đức vua trả lời, như một chuyện cực kì đơn giản.

- Tất cả?

Đức vua khoát tay chỉ hành tinh của mình, các hành tinh khác và các vì sao.

- Tất cả những thứ này? - hoàng tử bé hỏi lại.

- Tất cả những thứ này..., - đức vua trả lời.

Bởi không chỉ là một vị quân vương tối cao, ông còn là một đấng quân vương hoàn vũ.

- Và các ngôi sao có tuân lệnh bệ hạ?

- Tất nhiên là có, - nhà vua trả lời. Chúng phải tuân theo ngay. Trẫm không tha thứ cho tội mất khuôn phép.

Một quyền lực như thế làm cho hoàng tử bé hết sức thần phục. Nếu có trong tay quyền lực đó, cậu có thể ngắt không chỉ bốn mươi bốn mà là bảy mươi hai, hay cả một trăm, hay cả hai trăm lần mặt trời lặn trong cùng một ngày mà không cần phải nhắc ghế lên. Và hơi chạnh lòng vì chợt nhớ đến tiểu hành tinh đã từ bỏ của mình, cậu đánh bạo cầu xin đức vua một ân huệ:

- Thần muốn ngắt cảnh mặt trời lặn... Xin bệ hạ giúp thần vui... Xin bệ hạ hãy ra lệnh cho mặt trời lặn xuống...

- Nếu trẫm ra lệnh cho một vị tướng phải bay lượn giữa vườn hoa như một con bướm bướm, hay phải viết một vở bi kịch, hay phải biến thành con chim biển, và nếu vị tướng không thực hiện mệnh lệnh được ban, thì ăi, ông ta hay trẫm, sẽ là người có lỗi?

- Tất nhiên sẽ là bệ hạ, - hoàng tử bé quả quyết trả lời.

- Chính xác. Cần phải đòi hỏi ở người khác những gì họ có thể làm được, - đức vua nói tiếp. - Quyền lực

trước tiên phải dựa vào lẽ phải. Nếu khanh ra lệnh cho thần dân của mình nhảy hết xuống biển, họ sẽ đứng lên phản kháng. Trẫm có quyền đòi hỏi sự tuân phục vì các mệnh lệnh của trẫm luôn hợp lí.

- Vậy còn mặt trời lặn? - Hoàng tử bé nhắc lại, cậu chưa bao giờ quên bất cứ câu hỏi nào một khi đã đặt ra.

- Mặt trời lặn, rồi khanh sẽ thấy. Trẫm sẽ ra lệnh. Nhưng theo phương châm trị vì của trẫm, cần phải đợi cho điều kiện thích hợp.

- Tới khi nào thì được?

- Hum! Hum! - Đức vua hắng giọng, mở một cuốn lịch to ra xem. - Hum! Hum! Tới... tới... khoảng bảy giờ bốn mươi phút tối nay. Rồi khanh sẽ thấy là trẫm được tuân phục như thế nào.

Hoàng tử bé ngáp dài. Cậu lấy làm tiếc không được ngắm mặt trời lặn. Hơn nữa, cậu đã bắt đầu cảm thấy chán. Cậu nói với đức vua:

- Thần không còn việc gì ở đây nữa. Thần sẽ đi đây.

- Đừng đi! - Đức vua nói, rất tự hào vì đã có được một thần dân. - Đừng đi! Trẫm sẽ phong cho khanh làm quan.

- Quan gì?

- Quan... quan Toà.

- Nhưng có ai đâu mà xử tội!

- Chẳng biết nữa, - đức vua phân trần. - Trẫm vẫn chưa đi thăm thú hết vương quốc của trẫm được. Trẫm đã quá già, lại không có đủ chỗ để thắng một cỗ long xa, còn đi bộ thì sao mà trẫm đi nổi.

- Ô! Nhưng thần thấy rồi, - hoàng tử bé vừa nói vừa chồm mình liếc nhìn sang phía bên kia hành tinh. - Cũng chẳng có ai ở phía bên kia...

- Vậy thì khanh sẽ tự xử chính khanh, - nhà vua nói. - Đó là việc khó nhất. Tự xử mình luôn khó hơn là xử người khác. Khanh mà tự xử mình được thì khanh là người thông thái nhất rồi.

- Thần, - hoàng tử bé nói, - thần có thể tự xử mình ở bất cứ nơi đâu. Thần không cần phải ở đây.

- Hum! Hum! - Nhà vua nói. - Trẫm nghĩ là có một con chuột già ở đâu đó trên hành tinh này. Ban đêm trẫm nghe tiếng nó. Khanh có thể xử tội con chuột già này. Dần dần khanh kết án tử hình nó. Như vậy, tính mạng của nó sẽ phụ thuộc vào công lí của khanh. Rồi mỗi lần như vậy khanh lại ân xá cho nó, để tiết kiệm nó. Chỉ có một con thôi mà.

- Thần, - hoàng tử bé trả lời, - thần không thích kết án tử hình, và thần nghĩ rằng đã tới lúc phải ra đi.

- Đừng! - Đức vua kêu lên.

Nhưng hoàng tử bé đã chuẩn bị sẵn sàng và không còn muốn quấy rầy vị vua già nữa.

- Nếu Ngài muốn thấy mình được tuân phục đúng lúc, Ngài có thể ban cho thần một mệnh lệnh hợp lí. Chẳng hạn như, Ngài có thể ban lệnh cho thần ra đi trong vòng một phút. Thần thấy rằng điều kiện đã thích hợp.

Đức vua không trả lời. Hoàng tử bé thoáng ngần ngừ, rồi buông một tiếng thở dài, cụp bay đi...

- Trẫm phong cho khanh làm sứ giả của trẫm, - đức vua vội vàng nói với theo.

Ông vẫn có một quyền lực vô hạn.

“Người lớn thật là lạ” - hoàng tử bé tự nhủ trong suốt cuộc hành trình.

XI

Hành tinh thứ hai là nơi ở của một người huyền tưởng: “A! A! Một người hâm mộ đây rồi!” - người huyền tưởng reo vang khi trông thấy hoàng tử bé từ xa.

Bởi vì, trong mắt những người huyền tưởng, ai nấy cũng đều là người hâm mộ.

- Chào chú, - hoàng tử bé nói. - Chú có cái mũ ngộ quá.

- Nó dùng để chào, - người huyền tưởng trả lời cậu. - Nó dùng để chào khi người ta hoan hô chú. Tiếc là chẳng có ai đi ngang qua đây.

- Vậy sao? - Hoàng tử bé tỏ vẻ không hiểu.

- Hãy vỗ hai bàn tay vào nhau đi, - người huyễn tượng bảo cậu.

Hoàng tử bé vỗ tay. Người huyễn tượng ra vẻ khiêm nhường ngả mũ cúi chào.

“Cái này, coi bộ vui hơn ở chỗ đức vua” - hoàng tử bé nghĩ bụng. Và cậu lại vỗ hai bàn tay vào nhau. Người huyễn tượng lại ngả mũ cúi chào.

Sau năm phút lặp đi lặp lại, hoàng tử bé bắt đầu chán trò chơi đơn điệu này.

- Còn để cho cái mũ rớt xuống, - cậu hỏi, - thì phải làm sao?

Nhưng người huyễn tượng không nghe thấy. Người huyễn tượng chỉ nghe được những lời tán tụng mình.

- Cháu có ngưỡng mộ chú lắm không? - Ông ta hỏi hoàng tử bé.

- “Ngưỡng mộ” nghĩa là gì?

- “Ngưỡng mộ” nghĩa là công nhận chú là người đẹp nhất, ăn mặc sang trọng nhất, giàu có nhất và thông minh nhất hành tinh.

- Nhưng chú chỉ có một mình trên hành tinh này!

- Giúp chú vui đi! Cứ ngưỡng mộ chú đi!

- Cháu ngưỡng mộ chú, - hoàng tử bé vừa nói vừa nhún vai, - nhưng điều đó có gì làm chú thích thú?

Và hoàng tử bé lại ra đi.

“Người lớn quả thật là kì lạ” - cậu tự nhủ trong suốt cuộc hành trình.

XII

Hành tinh tiếp theo là nơi ở của một người nghiện rượu. Đó là chuyến thăm ngắn nhất nhưng đã làm cho hoàng tử bé suy tư nhiều nhất:

- Chú làm gì ở đây? - Hoàng tử bé hỏi người nghiện rượu, lúc đó đang ngồi trước một đồng vỏ chai rỗng và một đồng những chai rượu đầy.

★ - Chú uống, - người nghiện rượu trả lời, dáng điệu bí hiểm.

- Tại sao chú uống?

- Để quên, - người nghiện rượu trả lời.

- Để quên cái gì? - Hoàng tử bé hỏi, trong lòng dâng lên niềm thương xót.

- Để quên là chú xấu hổ, - người nghiện rượu cúi gục đầu xuống.

- Xấu hổ vì cái gì? - Hoàng tử bé hỏi tiếp, mong muốn giúp ông vui bớt muộn phiền.

- Xấu hổ vì uống rượu! - Người nghiện rượu thốt lên rồi đắm mình hoàn toàn trong im lặng.

Và hoàng tử bé lại ra đi, trong lòng mang nặng ưu tư.

“Người lớn quả thật là rất rất kì lạ” - cậu tự nhủ trong suốt cuộc hành trình.

XIII

Hành tinh thứ tư là của một thương nhân. Ông này bận bịu đến nỗi không kịp ngẩng đầu lên khi hoàng tử bé đến.

- Chào chú, - cậu nói với ông ta, - điều thuốc của chú tắt rồi kia.

- Ba với hai là năm. Năm với bảy mươi hai. Mười hai với ba mươi lăm. Chào chú em. Mười lăm với bảy hăm hai. Hăm hai với sáu hăm tám. Không rảnh để mồi lại. Hăm sáu⁵ với năm ba mốt. Hấp! Vậy là được năm trăm lẻ một triệu sáu trăm hăm hai ngàn bảy trăm ba mươi mốt.

- Năm trăm triệu cái gì?

- Hả? Chú em vẫn còn đứng đó hả? Năm trăm lẻ một triệu... Ta không biết nữa... Ta bận nhiều việc quá!

⁵ Ở đây ông ta đã đếm nhầm (ND).

Ta nghiêm túc lắm à, không có chơi bời mấy chuyện tầm phào đâu! Hai với năm là bảy...

- Năm trăm lẻ một triệu cái gì? - Hoàng tử bé hỏi lại, trong đời cậu chưa bao giờ bỏ qua bất cứ câu hỏi nào, một khi đã đặt ra.

Vị thương nhân ngẩng đầu lên:

- Từ năm mươi bốn năm ta sống ở hành tinh này, ta chỉ mới bị quấy rầy có ba lần. Lần đầu tiên là, cách đây hai mươi hai năm, một con bọ rớt xuống, có trời mới biết nó từ đâu ra. Một tiếng động kinh khủng đã làm ta sai mất bốn con tính. Lần thứ hai là, cách đây mười một năm, với một trận cúm. Ta thiếu tập luyện. Ta chẳng có

thì giờ để chơi bời. Ta nghiêm túc lắm à! Lần thứ ba... lần này đây! Ta đã đếm được năm trăm lẻ một triệu...

- Triệu cái gì?

Vị thương nhân biết rằng mình chẳng thể được yên:

- Triệu cái nhỏ nhỏ mà đôi khi người ta thấy trên trời.

- Ruồi?

-Ồ không, những cái nhỏ nhỏ nhấp nháy kia.

- Ong?

-Ồ không. Những cái nhỏ nhỏ lấp lánh làm mê mẩn những kẻ lười biếng đó. Nhưng ta nghiêm túc lắm à! Ta không rảnh để mơ mộng đâu.

- A! Những ngôi sao.

- Đúng rồi đó. Những ngôi sao.

- Vậy chú làm gì với năm trăm triệu ngôi sao?

- Năm trăm lẻ một triệu sáu trăm hăm hai ngàn bảy trăm ba mươi một. Ta nghiêm túc lắm à! Ta luôn chính xác.

- Vậy chú làm gì với chừng đó ngôi sao?

- Ta làm gì với chúng?

- Dạ.

- Không làm gì hết. Ta sở hữu chúng.

- Chú sở hữu các ngôi sao?

- Đúng.

- Nhưng cháu có gặp một ông vua đã từng...

- Vua thì không có sở hữu. Họ “trị vì” trên ấy. Chuyện đó rất khác.

- Vậy sở hữu các ngôi sao thì có ích gì cho chú?

- Nó làm cho ta giàu có.

- Vậy giàu có thì có ích gì cho chú?

- Để mua những ngôi sao khác, nếu có ai tìm thấy.

“Cái ông này, - cậu nghĩ bụng, - ông nói chuyện giống ông nghiện rượu của mình ghê.”

Tuy nhiên, cậu vẫn tiếp tục hỏi:

- Làm sao mà sở hữu các ngôi sao được?

- Chúng là của ai? - Ông ta cầu nhàu hỏi lại.

- Cháu không biết. Chẳng của ai hết.

- Vậy thì chúng là của ta, bởi ta là người đầu tiên nghĩ tới.

- Chỉ vậy là được á?

- Dĩ nhiên rồi. Khi chú em tìm thấy một viên kim cương không của ai cả thì nó là của chú em. Khi chú em tìm thấy một hòn đảo không của ai cả, nó là của chú em. Khi chú em có một ý tưởng mới mẻ, chú em đi đăng kí bằng sáng chế: nó là của chú em. Và ta thì sở hữu các ngôi sao, vì trước ta chưa hề có ai định làm chuyện đó.

- Đúng thế thật, - hoàng tử bé nói. - Vậy chú sẽ làm gì với chúng?

- Ta quản lí chúng. Ta đếm chúng rồi lại đếm chúng. Việc này khó à ! Nhưng ta là một người nghiêm túc!

Hoàng tử bé vẫn chưa thấy thoả mãn.

- Với cháu, nếu có một cái khăn quàng cổ, cháu có thể quấn nó quanh cổ và mang nó theo. Với cháu, nếu có một bông hoa, cháu có thể hái nó và mang nó theo. Nhưng chú không thể hái được các ngôi sao.

- Không, nhưng ta có thể đặt chúng trong ngân hàng.

- Thế nghĩa là sao?

- Nghĩa là ta viết số ngôi sao của ta ra một tờ giấy. Sau đó ta cất nó vô hộp tủ rồi khoá lại.

- Chỉ vậy thôi á?

- Chỉ vậy là đủ!

“Thật là ngộ, - hoàng tử bé nghĩ bụng. - Cũng hay hay. Nhưng chẳng được nghiêm túc lắm.”

Về những việc nghiêm túc, hoàng tử bé có suy nghĩ rất khác so với người lớn.

- Còn cháu á, - cậu lại nói, - cháu sở hữu một bông hoa mà ngày nào cháu cũng tưới nước. Cháu sở hữu ba ngọn núi lửa mà hàng tuần cháu đều nạo muối khỏi. Bởi vì cháu nạo muối khỏi cả ngọn đã tắt. Ai mà biết được. Thật có ích cho những ngọn núi lửa của cháu, và thật có ích cho bông hoa của cháu, khi cháu sở hữu chúng. Nhưng chú đâu có ích gì cho các ngôi sao...

Vì thương nhân há hốc miệng mà không biết trả lời thế nào, và hoàng tử bé lại ra đi.

“Người lớn quả thật là hoàn toàn khác thường” - cậu tự nhủ trong suốt cuộc hành trình.

XIV

Hành tinh thứ năm rất lạ lùng. Đó là nơi nhỏ nhất trong các hành tinh. Nó chỉ có đủ chỗ cho một cột đèn và một người thắp đèn. Hoàng tử bé không tài nào hiểu được rằng một cột đèn với một người thắp đèn ở đâu đó giữa trời, trên một hành tinh không có cả nhà cửa lẫn người ở, thì liệu có ích lợi gì. Tuy nhiên cậu tự thuyết phục mình:

“Người này có thể là hơi phi lí. Nhưng không tới nỗi phi lí như ông vua già, như người huyền tưởng, như vị thương nhân hay như người nghiện rượu. Ít ra việc ông làm còn có chút ý nghĩa. Khi ông thắp sáng ngọn đèn, cứ như là ông đã thắp sáng thêm một vì sao, hay một bông hoa. Khi ông tắt ngọn đèn, tức là bông hoa hay vì sao đó đi ngủ. Công việc đó thật dễ thương. Đúng thật đó là việc có ích, bởi vì nó dễ thương.”

Khi đến gần hành tinh, cậu trân trọng cất tiếng chào người thắp đèn:

- Chào chú một ngày tốt lành! Tại sao chú lại tắt đèn?

- Đó là chỉ thị, - người thắp đèn nói. - Chào cháu một ngày tốt lành!

- Chỉ thị là gì?

- Là tắt ngọn đèn này. Chào buổi tối!

Và ông thắp lại ngọn đèn.

- Vậy sao chú thắp sáng nó lại?

- Đó là chỉ thị.

Chú làm một công việc thật kinh khủng!

- Cháu không hiểu, - hoàng tử bé nói.
- Chẳng có gì để hiểu cả. Chỉ thị là chỉ thị. Chào buổi sáng!

Và ông tắt ngọn đèn đi.

Rồi ông lấy một chiếc khăn carô màu đỏ lau mồ hôi trên trán.

- Chú làm một công việc thật kinh khủng! Ngày xưa thì còn có lí. Chú chỉ tắt đèn buổi sáng và thắp đèn buổi tối. Chú còn có cả ngày để nghỉ ngơi, và cả đêm để ngủ...

- Còn từ đó đến giờ, chỉ thị đã thay đổi?

- Chỉ thị không thay đổi, đó mới là bi kịch! Hành tinh này mỗi năm lại quay nhanh hơn, mà chỉ thị thì không hề thay đổi.

- Thì sao? - Hoàng tử bé hỏi.

- Thì bây giờ nó quay mỗi vòng một phút, chú không có lấy một giây để nghỉ ngơi. Chú thắp đèn rồi tắt đèn mỗi phút một lần.

- Thật là kì cục! Một ngày ở chỗ chú chỉ dài có một phút.

- Chẳng kì cục chút nào. Chú cháu mình nói chuyện được một tháng rồi đó.

- Một tháng?

- Ủ! Ba mươi phút. Ba mươi ngày. Chào buổi tối!

Và ông thắp lại ngọn đèn.

Hoàng tử bé nhìn người thắp đèn và thấy thương mến con người hết lòng trung thành với chỉ thị này. Cậu

nhớ đến những buổi hoàng hôn mà chính cậu đã từng kéo ghế tìm ngắm. Cậu muốn giúp đỡ ông:

- Chú biết không... cháu biết có một cách giúp chú nghỉ ngơi khi chú muốn...

- Chú rất muốn, - người thấp đèn trả lời.

Bởi vì, người ta có thể vừa trung thành vừa lười biếng được.

Hoàng tử bé nói tiếp:

- Hành tinh của chú nhỏ tới mức chú bước ba bước là đã hết vòng. Chú chỉ cần bước đi thật chậm rãi để luôn ở phía mặt trời. Khi muốn nghỉ ngơi thì chú lại bước đi... và ngày sẽ dài tới lúc nào chú muốn.

- Vậy cũng chẳng giúp ích gì hơn cho chú, - người thấp đèn nói. - Trong đời chú chỉ thích được ngủ.

- Vậy thì không may rồi.

- Đúng là không may. Chào buổi sáng!

Và ông tắt ngọn đèn đi.

“Người này, - hoàng tử bé nghĩ bụng, khi cậu tiếp tục cuộc hành trình, - chắc sẽ bị những người khác chế nhạo, cả ông vua, cả người huyềnh tưởng, cả người nghiện rượu và cả vị thương nhân. Nhưng đây là người duy nhất mà mình không cảm thấy nực cười. Chắc là bởi vì ông quan tâm đến một việc khác hơn là bản thân mình.”

Cậu buông một tiếng thở dài tiếc nuối và tự nhủ:

“Đây là người duy nhất mà mình có thể làm thân. Nhưng hành tinh đó lại quá nhỏ, chẳng có đủ chỗ cho hai người...”

Còn một điều mà hoàng tử bé không dám thú nhận, đó là cậu cảm thấy luyến tiếc hành tinh thánh thiện này bởi vì, trên hết, nó có đến một ngàn bốn trăm bốn mươi lần mặt trời lặn mỗi hai mươi bốn tiếng đồng hồ.

XV

Hành tinh thứ sáu rộng lớn hơn gấp mười lần. Ở đó có một ông già ngồi viết những pho sách đồ sộ. Ông ta reo lên khi trông thấy hoàng tử bé:

- A! Một nhà thám hiểm đây rồi!

Hoàng tử bé ngồi xuống bên cái bàn và thở dốc. Một chuyến đi thật dài!

- Cháu từ đâu tới? - Ông già hỏi cậu.

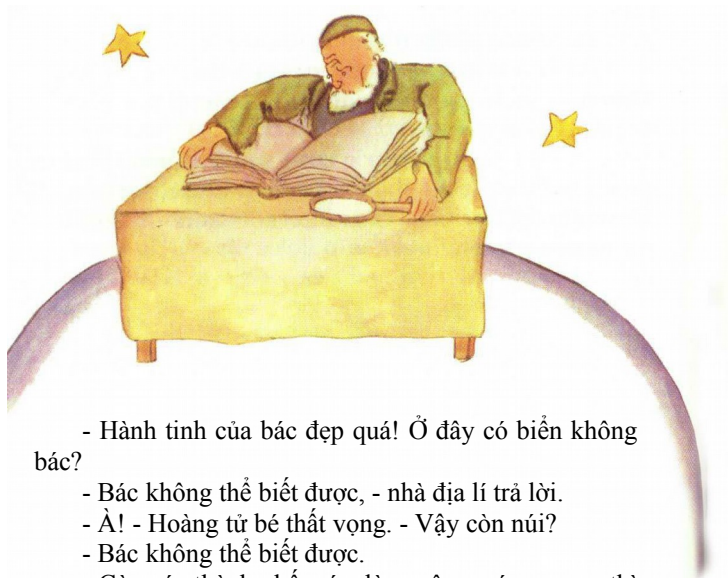
- Cuốn sách to dùng này viết gì vậy? - Hoàng tử bé hỏi ngược lại. - Bác làm gì ở đây?

- Bác là nhà địa lí, - ông già trả lời.

- Nhà địa lí là gì?

- Đó là một nhà thông thái biết được vị trí các vùng biển, các dòng sông, các thành phố, các ngọn núi và các sa mạc.

- Như vậy thì hay quá, cuối cùng cũng có một công việc đúng nghĩa! - Hoàng tử bé nói. Rồi cậu đưa mắt nhìn quanh hành tinh của nhà địa lí. Cậu chưa bao giờ thấy một hành tinh hùng vĩ đến thế.

- Hành tinh của bác đẹp quá! Ở đây có biển không bác?

- Bác không thể biết được, - nhà địa lí trả lời.

- À! - Hoàng tử bé thất vọng. - Vậy còn núi?

- Bác không thể biết được.

- Còn các thành phố, các dòng sông, các sa mạc thì sao?

- Bác cũng không thể biết được.

- Nhưng bác là nhà địa lí mà!

- Chính xác. Nhưng bác không phải là nhà thám hiểm. Bác hoàn toàn không có một nhà thám hiểm nào. Nhà địa lí không phải là người đi đếm các thành phố, các dòng sông, các ngọn núi, các vùng biển, các đại dương và các sa mạc. Nhà địa lí quá quan trọng để mà đi đây đi đó. Ông ta không rời khỏi bàn làm việc. Ông ta

ngồi đó tiếp đón các nhà thám hiểm. Ông ta phỏng vấn họ và ghi chép lại những gì họ kể. Khi có ai kể được những câu chuyện hấp dẫn, nhà địa lí sẽ cho điều tra về đạo đức của người đó.

- Tại sao?

- Bởi vì một nhà thám hiểm nói dối sẽ gây ra tai hoạ cho các cuốn sách địa lí. Một nhà thám hiểm uống rượu quá nhiều cũng vậy.

- Tại sao?

- Bởi vì người say thấy một thành hai. Như vậy nhà địa lí sẽ đánh dấu hai ngọn núi vào chỗ chỉ có một.

- Cháu biết một người có thể là nhà thám hiểm tồi.

- Có thể lắm. Do đó, khi đạo đức nhà thám hiểm có vẻ tốt rồi, người ta sẽ điều tra về khám phá của ông ta.

- Người ta sẽ đi coi?

- Không. Như vậy rất rắc rối. Người ta sẽ yêu cầu nhà thám hiểm cung cấp bằng chứng. Ví dụ, nếu là một ngọn núi cao thì ông ta phải đem về những hòn đá to.

Đột nhiên nhà địa lí trở nên xúc động:

- Còn cháu, cháu từ xa tới. Cháu là nhà thám hiểm. Cháu hãy mô tả cho ta biết hành tinh của cháu !

Nói rồi nhà địa lí quay sang gọt bút chì, cuốn sổ bà đã mở sẵn. Trước tiên người ta viết lại lời kể của nhà thám hiểm bằng bút chì. Để viết bằng bút mực, người ta đợi đến khi ông ta trình ra bằng chứng.

- Thế nào? - Nhà địa lí hỏi.

- Ô! Ở chỗ cháu, không có gì thú vị lắm, nó rất nhỏ, - hoàng tử bé kể. - Cháu có ba ngọn núi lửa. Hai ngọn

đang hoạt động, còn một ngọn đã tắt. Nhưng ai mà biết được.

- Ai mà biết được, - nhà địa lí nói.

- Cháu còn có một bông hoa.

- Chúng ta không ghi nhận về bông hoa.

- Tại sao? Đó là thứ đẹp nhất!

- Bởi vì hoa là thứ phù du.

- “Phù du” nghĩa là gì?

- Sách địa lí là sách nghiêm túc nhất trong các loại sách, - nhà địa lí nói. - Chúng không bao giờ lỗi thời. Rất hiếm khi một ngọn núi đôi chỗ. Rất hiếm khi một đại dương cạn nước. Chúng ta chỉ ghi lại những thứ gì vĩnh cửu.

- Nhưng núi lửa có thể hoạt động trở lại, - hoàng tử bé ngắt lời. - “Phù du” nghĩa là gì?

- Núi lửa dù đã tắt hay hoạt động trở lại, với chúng ta không khác gì là một, - nhà địa lí nói. - Điều chúng ta quan tâm, đó là ngọn núi. Nó không hề biến đổi.

- Nhưng “phù du” có nghĩa là gì? - Hoàng tử bé lặp lại, trong đời cậu chưa hề bỏ qua bất cứ câu hỏi nào, một khi đã đặt ra.

- Có nghĩa là “mau chóng lụi tàn”.

- Bông hoa của cháu sẽ mau chóng lụi tàn?

- Dĩ nhiên rồi.

“Bông hoa của mình là thứ phù du, - hoàng tử bé lẩm bẩm, - và nó chỉ có bốn cái gai để chống chọi lại với cuộc đời. Còn mình thì đã để nó lại một mình ở nhà.”

Đó là lần đầu tiên cậu cảm thấy hồi tiếc. Nhưng rồi cậu lấy lại tinh thần và hỏi:

- Bác khuyên cháu nên đi đâu?

- Tới Trái Đất, - nhà địa lí trả lời. - Ở đó nghe nói hay lắm...

Và hoàng tử bé lại ra đi, trong lòng miên man nghĩ về bông hoa của mình.

XVI

Hành tinh thứ bảy chính là Trái Đất.

Trái Đất không phải là một hành tinh bình thường. Người ta tính được ở đó có một trăm mười một vị vua (dĩ nhiên là không quên các vị vua da đen), bảy ngàn nhà địa lí, chín trăm ngàn thương nhân, bảy triệu rưỡi người say rượu, ba trăm mười một triệu người huyền tưởng, nghĩa là có khoảng hai tỉ người lớn⁶.

Để dễ dàng hình dung ra kích thước Trái Đất, các bạn cứ tưởng tượng rằng vào thời chưa có điện, trên cả sáu miền lục địa, người ta cần phải dùng đến một hệ thống thấp sáng bao gồm bốn trăm sáu mươi hai ngàn năm trăm mười một người thấp đèn đường.

Từ xa nhìn lại có thể thấy một quang cảnh lung linh. Hệ thống này hoạt động giống như một đội múa balê. Ban đầu là những người thấp đèn ở Tân Tây Lan⁷ và Úc. Sau khi đã thấp sáng đèn của mình, họ đi ngủ. Đến lượt trình diễn của những người thấp đèn ở Trung Hoa và vùng Siberia⁸. Sau đó họ cũng cuộn mình trong chăn kín. Rồi đến phiên những người thấp đèn ở Nga và Ấn Độ. Tiếp theo là ở châu Phi và châu Âu. Sau nữa là Nam Mỹ. Và rồi ở Bắc Mỹ. Họ không bao giờ nhầm lẫn thứ tự trình diễn cả. Thật là kì diệu!

⁶ Ở đây tác giả ước tính theo dân số trên Trái Đất ở thời điểm 1940-1943 (ND).

⁷ Tân Tây Lan (New Zealand): một nước thuộc châu Úc (ND).

⁸ Siberia: một vùng thuộc nước Nga (ND).

Chỉ có người thấp cột đèn duy nhất ở Bắc Cực cùng với người anh em thấp cột đèn duy nhất ở Nam Cực là có một cuộc sống nhàn rỗi và buồn tẻ: họ làm việc hai lần mỗi năm.

XVII

Khi muốn tỏ ra hài hước, người ta thường phải nói quá lên một chút. Câu chuyện tôi kể về những người thấp đèn không được thật lắm. Như thế có thể sẽ làm những ai không biết chuyện nghĩ sai về hành tinh của chúng ta mất. Con người chiếm rất ít chỗ trên Trái Đất. Nếu xếp hai tỉ cư dân của Trái Đất đứng sát vào nhau, như để làm một cuộc mittinh, họ vẫn sẽ thấy thoải mái giữa một quảng trường dài hai mươi dặm⁹ rộng hai mươi dặm. Người ta có thể dồn toàn bộ loài người vào một hòn đảo nhỏ nhất Thái Bình Dương.

Người lớn tất nhiên là không tin bạn đâu. Họ tưởng rằng mình chiếm nhiều chỗ lắm. Họ nghĩ mình to như những cây bao bắp. Vì vậy bạn hãy khuyên họ làm tính. Họ say mê những con số: chuyện đó sẽ làm họ hài lòng. Nhưng cũng đừng mất thời gian cho công việc vô bổ này. Chẳng ích gì! Các bạn cứ tin ở tôi.

⁹ Dặm: đơn vị đo độ dài Anh, bằng 1,609 kilomet (ND).

Lúc đặt chân lên Trái Đất, hoàng tử bé đã rất ngạc nhiên vì không thấy bóng dáng con người. Cậu cứ ngỡ là đến nhầm hành tinh khác khi thấy một cái vòng màu ánh sáng trắng đang ngo nguẩy trên cát.

- Xin chào, - hoàng tử bé thận trọng lên tiếng.

- Xin chào, - con rắn trả lời.

- Tôi đang ở hành tinh nào vậy? - Hoàng tử bé hỏi.

- Trên Trái Đất, ở châu Phi.

- A!... Vậy là không có người trên Trái Đất?

- Ở đây là sa mạc. Không có người trên sa mạc. Trái Đất lớn lắm.

Hoàng tử bé ngồi xuống một hòn đá và ngược nhìn lên trời. Cậu nói:

- Không biết các ngôi sao được chiếu sáng như thế có phải là để sau này mỗi người đều tìm thấy được ngôi của mình hay không. Nhìn hành tinh của tôi kia. Nó ở ngay trên đầu chúng ta... Vậy mà lại xa quá!

- Nó đẹp lắm! - Con rắn nói. - Bạn đến đây làm gì?

- Tôi gặp rắc rối với một bông hoa.

- À há!

Rồi cả hai im lặng.

- Con người ở đâu? - Cuối cùng, hoàng tử bé bắt chuyện. - Mình hơi đơn độc giữa sa mạc...

- Mình cũng đơn độc cả ở chỗ con người, - con rắn trả lời.

Hoàng tử bé nhìn nó chăm chú, rồi nói:

- Bạn là một con vật kì lạ, nhỏ như ngón tay...

- Nhưng tôi mạnh hơn cả ngón tay vua chúa, - con rắn nói.

Hoàng tử bé mỉm cười:

- Bạn chẳng mạnh mẽ tí nào... Bạn không có đến cả một bàn chân... Bạn không thể đi xa được nữa là...

- Tôi có thể đưa bạn đi xa hơn cả tàu thuyền, - con rắn nói.

Rồi nó cuộn mình quanh gót chân hoàng tử bé, như một chiếc vòng vàng:

- Tôi mà chạm vào ai thì người đó sẽ được tiễn đưa về đất, nơi họ đã sinh ra, - nó nói tiếp. - Nhưng bạn trong trắng lắm và lại từ một ngôi sao đến đây...

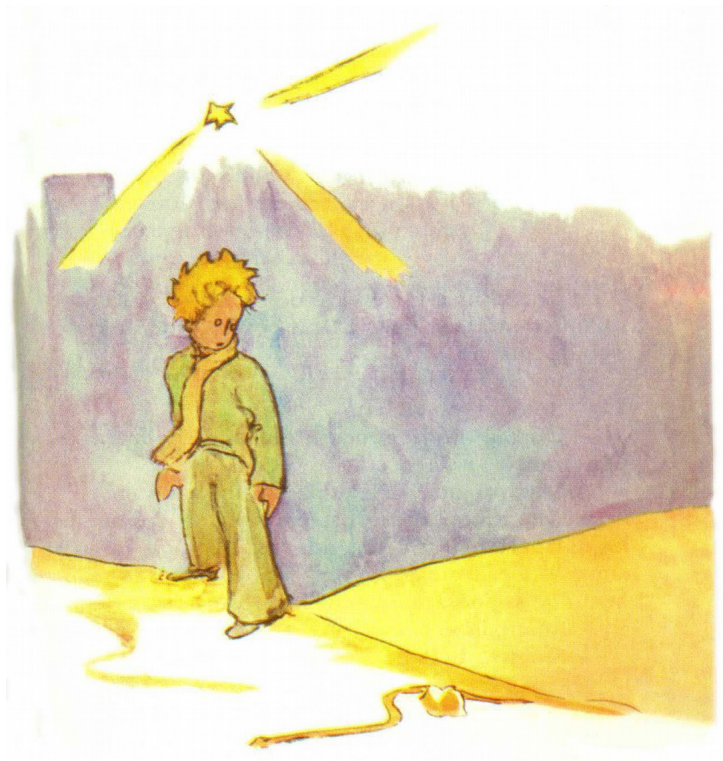
Hoàng tử bé không trả lời.

- Tôi thấy tội nghiệp bạn quá, bạn yếu ớt lắm, trên Trái Đất sỏi đá này. Một ngày nào đó tôi có thể giúp nếu bạn luyện tiết hạnh tinh của mình. Tôi có thể...

- Ô! Tôi hiểu rõ rồi, - hoàng tử bé cắt ngang, - nhưng sao bạn nói toàn những điều bí ẩn?

- Tôi giải quyết mọi thứ đó, - con rắn nói.

Rồi cả hai im lặng.

Bạn là một con vật kì lạ, nhỏ như ngón tay...

XVIII

Hoàng tử bé đi xuyên qua sa mạc và chỉ gặp được một bông hoa. Một bông hoa có ba cánh, một bông hoa không tên...

- Xin chào, - hoàng tử bé nói.

- Xin chào, - bông hoa nói.

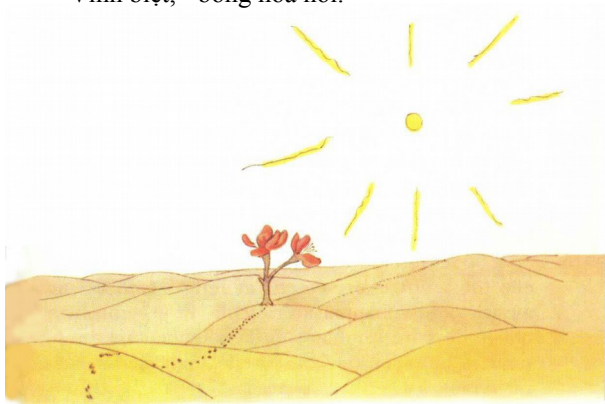
- Con người ở đâu vậy? - Hoàng tử bé lịch sự hỏi.

Vốn có lần thấy được một đoàn lữ hành đi ngang qua, bông hoa nói:

- Con người hả? Tôi nghĩ là họ có sáu bảy người gì đó. Tôi thấy họ cách đây nhiều năm rồi. Nhưng chẳng ai biết có thể tìm thấy họ ở đâu. Gió đưa họ đi. Họ không có rễ, thật là bất tiện cho họ.

- Vĩnh biệt, - hoàng tử bé nói.

- Vĩnh biệt, - bông hoa nói.

XIX

Hoàng tử bé trèo lên một ngọn núi cao. Trước giờ cậu chỉ biết đến núi qua ba ngọn núi lửa cao đến đầu gối cậu. Và cậu vẫn dùng ngọn núi lửa đã tắt như một chiếc ghế đẩu. “Trên một đỉnh núi cao như thế này, - cậu nghĩ bụng, - mình sẽ có thể thấy khắp hành tinh và tất cả mọi người...” Nhưng cậu không thấy gì ngoài những cột đá lởm chởm gai góc.

- Xin chào, - cậu lên tiếng hú hoạ.

- Xin chào... Xin chào... Xin chào... - tiếng vang vọng lại.

- Bạn là ai? - Hoàng tử bé hỏi.

- Bạn là ai... Bạn là ai... Bạn là ai... - Tiếng vang vọng lại.

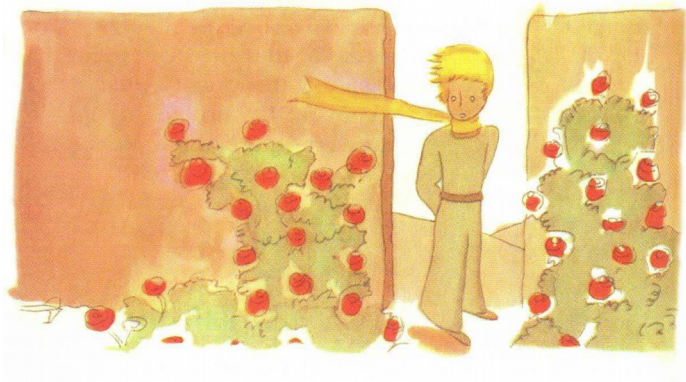
- Xin hãy làm bạn với tôi, tôi chỉ có một mình, - cậu nói.

- Tôi chỉ có một mình... Tôi chỉ có một mình... Tôi chỉ có một mình... - Tiếng vang vọng lại.

“Thật là một hành tinh kì quặc! - Cậu tự nhủ. - Nó vừa khô khan, vừa lởm chởm, vừa cằn cỗi. Đã vậy con người lại thiếu trí tưởng tượng. Họ chỉ lặp lại những gì người khác nói... Ở chỗ mình có một bông hoa: nó luôn nói trước tiên...”

Hành tinh này vừa khô khan, vừa lởm chởm, vừa cằn cỗi.

XX

Rồi sau khi đã rã chân lộ bộ xuyên qua bao nhiêu là cát, đá và tuyết, cuối cùng hoàng tử bé cũng tìm thấy một con đường. Và mọi con đường đều dẫn về chỗ con người.

- Xin chào! - Cậu nói.

Đó là một khu vườn nở đầy hoa hồng.

- Xin chào! - Các bông hoa nói.

Hoàng tử bé nhìn chúng. Trông chúng rất giống với bông hoa của cậu.

- Các bạn là ai? - Cậu ngơ ngác hỏi chúng.

- Chúng tôi là hoa hồng, - các bông hoa trả lời.

- A! - Hoàng tử bé thốt lên...

Và cậu cảm thấy buồn bã. Bông hoa của cậu đã nói rằng nó chỉ có duy nhất trong vũ trụ. Giờ trước mặt cậu là năm ngàn bông hoa như nó, rất giống nhau, chỉ trong một khu vườn.

“Hắn là nó sẽ rất lúng túng khi thấy cảnh này... - Hoàng tử bé nghĩ bụng. - Nó sẽ ho khan và làm bộ muốn chết đi cho khỏi ngượng. Rồi mình sẽ phải tỏ vẻ quan tâm an ủi nó, vì nếu không, có thể nó sẽ chết đi thật để khiến cho mình đau lòng...”

Rồi cậu tự nhủ:

“Mình cứ tưởng là giàu có lắm với một bông hoa duy nhất trên đời, vậy mà chỉ có được một bông hoa tầm thường. Nó cùng với ba ngọn núi lửa chỉ cao tới đầu gối, mà một ngọn có khi đã tắt vĩnh viễn, chẳng thể giúp mình trở thành một hoàng tử lớn được...” Và nằm dài trên cỏ, cậu khóc.

XXI

Thế rồi một con cáo xuất hiện:

- Xin chào, - con cáo nói.
- Xin chào, - hoàng tử bé lịch sự trả lời rồi quay mình lại nhưng không nhìn thấy gì.
- Mình ở đây, - giọng nói vang lên, - dưới cây táo...
- Bạn là ai? - Hoàng tử bé hỏi. - Bạn dễ thương quá...
- Mình là cáo, - con cáo trả lời.
- Tôi chơi với mình đi, - hoàng tử bé đề nghị nó. - Mình buồn quá...

- Mình không thể chơi với bạn được, - con cáo nói.
- Mình chưa được cảm hoá.

- À! Xin lỗi! - Hoàng tử bé thốt lên.

Nhưng sự nhớ ra, cậu hỏi lại:

- “Cảm hoá” nghĩa là gì?

- Bạn không phải người ở đây, - con cáo nói, - bạn đi tìm gì vậy?

- Mình đi tìm con người. - Hoàng tử bé nói. - “Cảm hoá” nghĩa là gì?

- Con người, - con cáo nói, - họ có súng và họ đi săn. Thật là phiền toái! Họ còn nuôi gà nữa. Chỉ có khoảng đó là được nhất ở họ. Bạn có tìm gà không?

- Không, mình đi tìm bạn bè. “Cảm hoá” nghĩa là gì?

- Đó là thứ bị lãng quên lâu lắm rồi. Nó có nghĩa là “làm cho gần gũi hơn...”

- Làm cho gần gũi hơn?

- Chứ sao, - con cáo lên giọng. - Bạn đối với mình mới chỉ là một cậu bé giống như cả trăm ngàn cậu bé. Và mình không cần đến bạn. Còn bạn cũng chẳng cần gì đến mình. Mình đối với bạn chỉ là một con cáo giống như cả

trăm ngàn con cáo. Nhưng, nếu bạn cảm hoá mình, tội mình sẽ cần đến nhau. Lúc đó bạn đối với mình sẽ là duy nhất trên đời. Mình đối với bạn sẽ là duy nhất trên đời...

- Mình bắt đầu hiểu rồi. Có một bông hoa... Mình nghĩ là nó đã cảm hoá mình...

- Có thể lắm. Trên Trái Đất người ta thấy đủ thứ chuyện...

- Ô! Không phải trên Trái Đất, - hoàng tử bé nói.

Con cáo tỏ ra rất tò mò:

- Trên một hành tinh khác?

- Đúng vậy.

- Có thợ săn trên hành tinh đó không?

- Không.

- Khoản này thú vị quá! Còn gà?

- Không.

- Chẳng có gì là hoàn hảo, - con cáo thở dài.

Nhưng rồi nó quay lại với ý nghĩ lúc nãy:

- Cuộc sống của mình thật đơn điệu. Mình săn gà, con người săn mình. Mọi con gà đều giống nhau, mọi con người đều giống nhau. Cho nên mình hơi chán. Bởi vậy, nếu bạn cảm hoá mình, đời mình coi như đã được chiếu sáng. Mình sẽ biết thêm một tiếng chân khác hẳn mọi bước chân. Những bước chân khác chỉ khiến mình trốn vào lòng đất. Còn bước chân của bạn sẽ gọi mình ra khỏi hang, như là tiếng nhạc. Và nhìn xem! Bạn thấy không, cánh đồng lúa mì đằng kia? Mình không ăn bánh mì. Lúa mì chả có ích gì cho mình. Những đồng lúa mì

chẳng gọi nhớ gì cho mình cả. Mà như vậy thì buồn quá! Nhưng bạn có mái tóc vàng óng. Nếu bạn cảm hoá mình thì thật là tuyệt vời! Lúa mì vàng óng ả sẽ làm mình nhớ đến bạn. Và mình sẽ thấy thích tiếng gió trên đồng lúa mì...

Con cáo ngừng lời và nhìn hoàng tử bé chăm chú. Nó nói:

- Bạn làm ơn... cảm hoá mình đi!

- Mình muốn lắm, - hoàng tử bé trả lời, - nhưng mình không có thời gian. Mình còn phải đi kiếm bạn bè và tìm hiểu nhiều thứ.

- Người ta chỉ hiểu những gì họ đã cảm hoá. Con người chẳng còn thời gian để hiểu bất cứ chuyện gì. Họ mua mọi thứ được làm sẵn ở các cửa hàng. Mà có mấy người bán hàng bè bạn đâu, cho nên con người chẳng còn bạn bè. Nếu muốn có một người bạn, hãy cảm hoá mình đi!

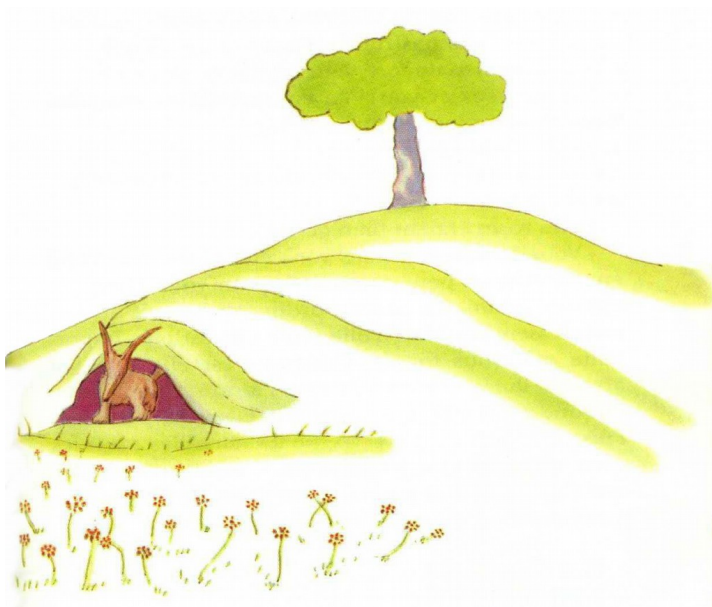
- Cần phải làm sao? - Hoàng tử bé hỏi.

- Cần phải rất kiên nhẫn, - con cáo trả lời. - Trước tiên bạn ngồi xa mình một chút, như thế, trên cỏ. Mình sẽ liếc nhìn bạn còn bạn thì không nói gì cả. Lời nói là nguồn gốc của mọi sự hiểu lầm. Nhưng mỗi ngày, bạn có thể ngồi xích lại gần hơn...

Hôm sau hoàng tử bé quay lại.

- Tốt nhất là nên quay lại vào cùng giờ giấc, - con cáo nói. - Chẳng hạn, nếu bạn đến lúc bốn giờ chiều, thì từ ba giờ mình đã bắt đầu thấy hạnh phúc. Thời giờ càng trôi qua mình lại càng hạnh phúc hơn. Cho tới bốn

giờ, mình sẽ trở nên bồn chồn và lo lắng: mình sẽ khám phá ra cái giá của hạnh phúc! Nhưng nếu bạn đến bất kì lúc nào, mình sẽ không biết giờ giấc để sửa soạn trái tim... Cần phải có lẽ lồi.

“Chẳng hạn, nếu bạn đến lúc bốn giờ chiều,
thì từ ba giờ mình đã bắt đầu thấy hạnh phúc.”

- Lẽ lỗi là cái gì? - Hoàng tử bé hỏi.

- Đó cũng là thứ bị lãng quên lâu lắm rồi. Nó là cái làm cho một ngày khác hẳn mọi ngày, một giờ khác hẳn mọi giờ. Ví dụ, những người thợ săn có một lẽ lỗi: họ nhảy múa với các cô gái trong làng vào ngày thứ năm. Do đó thứ năm là ngày tuyệt vời! Minh sẽ dạo chơi được tới tận vườn nho. Nếu những người thợ săn nhảy múa bất kì lúc nào, mọi ngày đều sẽ giống nhau cả, và mình sẽ chẳng còn mấy khi được nghỉ ngơi.

Cứ thế, hoàng tử bé cảm hoá con cáo. Khi gần đến lúc phải ra đi, con cáo nói:

- A!... Minh sẽ khóc mất.

- Lỗi do bạn đó, - hoàng tử bé nói, - mình không muốn làm bạn đau lòng chút nào, nhưng bạn lại muốn mình cảm hoá bạn...

- Tất nhiên rồi, - con cáo nói.

- Nhưng bạn sẽ khóc, - hoàng tử bé nói.

- Tất nhiên rồi, - con cáo nói.

- Vậy thì bạn chẳng được gì cả.

- Mình được chứ, - con cáo nói, - bởi vì còn có màu lúa mì.

Sau đó nó nói thêm:

- Hãy thăm lại vườn hoa hồng đi! Bạn sẽ hiểu rằng bông hoa của bạn là duy nhất trên đời. Rồi khi bạn quay lại vĩnh biệt mình, mình sẽ tặng bạn một bí mật làm quà.

Hoàng tử bé đi thăm lại vườn hoa hồng:

- Các bạn chẳng giống bông hồng của tôi chút nào, các bạn chưa là gì cả, - cậu nói với chúng. - Chẳng ai cảm hoá các bạn và các bạn chẳng cảm hoá ai. Các bạn giống như con cáo của tôi ngày trước. Hồi đó nó chỉ là một con cáo như cả trăm ngàn con khác. Nhưng tôi đã giúp nó làm bạn với tôi, và bây giờ nó trở thành duy nhất trên đời.

Các bông hoa nghe vậy rất lấy làm bức dọc.

- Các bạn đẹp, nhưng các bạn trông rỗng, - cậu nói tiếp với chúng. - Chẳng ai muốn chết vì các bạn. Còn bông hoa của tôi, dĩ nhiên người bình thường đi qua có thể tưởng rằng nó giống như các bạn. Nhưng chỉ một mình nó mà còn quan trọng hơn tất cả các bạn ở đây, bởi vì tôi đã tưới nước cho chính nó. Bởi vì tôi đã đặt chính nó vào lồng kính. Bởi vì tôi đã che chở chính nó bằng tấm chắn gió. Bởi vì tôi đã bắt sâu cho chính nó (trừ hai ba con để trở thành bướm bướm). Bởi vì tôi đã nghe chính nó phàn nàn, chính nó khoe khoang, đôi khi cũng chính nó im lặng. Bởi vì nó là bông hồng của tôi.

Rồi cậu quay lại chỗ con cáo:

- Vĩnh biệt, - cậu nói...

- Vĩnh biệt, - con cáo nói. - Đây là bí mật của mình. Rất đơn giản: người ta chỉ thấy rõ với trái tim. Điều gì cốt lõi thì vô hình với đôi mắt.

- Điều gì cốt lõi thì vô hình với đôi mắt, - hoàng tử bé lặp lại, để cho nhớ.

- Chính thời gian mất đi cho bông hồng của bạn đã biến nó trở thành quan trọng.

- Chính thời gian mất đi cho bông hồng của mình...
- Hoàng tử bé lặp lại, để cho nhớ.
 - Con người đã quên mất sự thật này, - con cáo nói.
- Nhưng bạn thì không được quên. Bạn có trách nhiệm mãi mãi với những gì bạn đã cảm hoá. Bạn có trách nhiệm với bông hồng của bạn...
- Mình có trách nhiệm với bông hồng của mình... - Hoàng tử bé lặp lại, để cho nhớ.

XXII

- Chào bác, - hoàng tử bé nói.
- Chào cháu, - người bẻ ghi¹⁰ nói.
- Bác làm gì ở đây? - Hoàng tử bé hỏi.
- Bác phân chia hành khách, mỗi lô cả ngàn người, - người bẻ ghi trả lời. - Bác gửi các chuyến tàu chở họ đi, lúc thì qua bên phải, lúc thì về bên trái.
- Bỗng một chuyến tàu tốc hành sáng rực, gầm vang như tiếng sấm, làm rung chuyển cả căn phòng bẻ ghi.
- Họ vội vã quá, - hoàng tử bé nói. - Họ đi tìm gì vậy?
- Chính người lái tàu cũng không biết họ đi tìm gì, - người bẻ ghi đáp.

¹⁰ Người bẻ ghi: người điều khiển thanh ray để chuyển hướng xe lửa ở những đoạn giao nhau (ND).

Và âm âm, theo hướng ngược lại, một chuyến tàu tốc hành sáng rực thứ hai.

- Họ trở lại rồi á? - Hoàng tử bé hỏi...

- Không phải những người lúc này, - người bẻ ghi trả lời. - Đó là một cuộc trao đổi.

- Họ không hài lòng tại nơi họ đã ở sao?

- Người ta chẳng bao giờ hài lòng tại nơi họ ở.

Rồi lại tiếng sấm gầm vang của đoàn tàu tốc hành sáng rực thứ ba.

- Họ đuổi theo những người lúc đầu à? - Hoàng tử bé hỏi.

- Họ chả đuổi theo cái gì hết, - người bẻ ghi trả lời.

- Họ ngủ khò ở trong ấy, hoặc là họ ngáp dài. Chỉ có bọn trẻ con ngồi dí mũi lên cửa kính.

- Chỉ có trẻ con biết được chúng tìm cái gì, - hoàng tử bé nói. - Chúng chơi cả ngày với con búp bê cũ kĩ, và nó trở nên rất quan trọng, lỡ mà người ta lấy đi, chúng sẽ khóc...

- Chúng thật là may mắn, - người bẻ ghi nói.

XXIII

- Chào bác, - hoàng tử bé cất tiếng.

- Chào cháu, - người bán hàng đáp lại.

Đó là một người chuyên bán các viên thuốc được bào chế để chống khát. Người ta uống mỗi tuần một viên và sẽ không còn cảm thấy khát nữa.

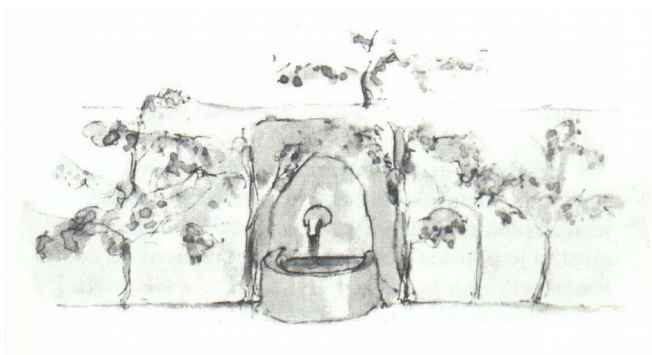
- Tại sao bác bán thứ này? - Hoàng tử bé hỏi.

- Nó giúp tiết kiệm được khối thời gian, - người bán hàng trả lời. - Các chuyên gia đã tính toán kỹ. Người ta tiết kiệm được năm mươi ba phút mỗi tuần.

- Và họ làm gì với năm mươi ba phút đó?

- Làm bất cứ chuyện gì họ muốn...

“Riêng mình, - hoàng tử bé tự nhủ, - nếu như có năm mươi ba phút rảnh rỗi, mình sẽ thùng thảng đi tìm một mạch nước...”

XXIV

Đã là ngày thứ tám kể từ khi tai nạn xảy ra trên sa mạc, và tôi đã uống đến giọt nước cuối cùng của mình khi nghe câu chuyện về người bán hàng:

- A! - Tôi nói với hoàng tử bé, - các kỷ niệm của cháu đẹp lắm, nhưng chú chưa sửa xong chiếc máy bay, chú chẳng còn gì để uống, và chú cũng sẽ rất sung sướng nếu như chú có thể thùng thủng đi tìm một mạch nước.

- Con cáo bạn cháu... - cậu nói.

- Chàng trai trẻ của chú ơi, đây không còn là chuyện con cáo!

- Tại sao?

- Tại vì chúng ta sẽ chết khát...

Vẫn không hiểu ý tôi, cậu trả lời:

- Có một người bạn thì tốt chứ, ngay cả khi người ta phải chết. Phần cháu, cháu rất hài lòng đã có một con cáo bè bạn...

“Cậu bé không lường được sự nguy hiểm, - tôi nghĩ bụng. - Cậu bé chưa bao giờ biết đói biết khát. Chỉ một chút nắng thôi cũng đã đủ cho cậu bé...”

Nhưng cậu nhìn tôi và hiểu được tôi đang nghĩ gì:

- Cháu cũng thấy khát... Mình đi tìm một cái giếng đi chú...

Tôi vung tay thất vọng: thật là phi lí khi đi tìm cầu may một cái giếng giữa mênh mông sa mạc. Tuy vậy, chúng tôi vẫn cất bước.

Khi chúng tôi đi, hàng giờ, trong im lặng, màn đêm buông xuống và các ngôi sao bắt đầu toả sáng. Tôi thấy chúng cứ chập chờn như trong mơ, người hơi nóng sốt vì cơn khát. Lời nói của hoàng tử bé nhảy múa trong đầu tôi:

- Vậy là cháu cũng khát, phải không? - Tôi hỏi cậu.

Nhưng cậu không trả lời tôi. Cậu chỉ nói:

- Nước cũng có thể tốt cho trái tim...

Không hiểu câu nói của cậu nhưng tôi vẫn im lặng... Tôi biết rằng không nên truy hỏi cậu làm gì.

Cậu đã thấm mệt. Cậu ngồi xuống. Tôi ngồi bên cậu. Rồi sau một lúc im lặng, cậu lên tiếng:

- Các ngôi sao thật đẹp, vì một bông hoa mà ta không thấy được...

Tôi trả lời “dĩ nhiên” rồi lặng yên nhìn các triền cát trải dài dưới ánh trăng.

- Sa mạc thật đẹp! - Cậu nói...

Đúng thật như vậy. Tôi luôn luôn thích sa mạc. Có thể ngồi trên một đụn cát. Không thấy gì. Không nghe gì. Vậy mà có cái gì đó toả sáng lung linh trong yên lặng...

- Điều làm cho sa mạc trở nên đẹp, - hoàng tử bé nói, - đó là do nó che giấu một cái giếng ở đâu đó...

Bỗng nhiên tôi chợt hiểu ra thứ ánh sáng trên cát lung linh huyền bí kia. Hồi còn nhỏ, tôi sống trong một ngôi nhà cổ, và truyền thuyết kể lại rằng ở đó có chôn giấu một kho báu. Dĩ nhiên là chẳng ai khám phá được gì, có khi chẳng ai màng đi tìm nữa. Nhưng kho báu đó

đã làm cho cả ngôi nhà trở nên huyền hoặc. Ngôi nhà chôn giấu một bí mật trong lòng nó...

- Đúng! - Tôi nói, - dù cho đó là ngôi nhà, là các vì sao hay là sa mạc, cái làm nên vẻ đẹp của chúng thì vô hình.

- Cháu rất vui, - cậu nói, - khi chú đồng ý với con cáo của cháu.

Vì hoàng tử bé đã ngủ thiếp đi, tôi ẵm cậu trên tay, và lại dần bước. Tôi rất xúc động. Dường như tôi đang mang trên tay một kho báu mỏng manh. Dường như trên cả Trái Đất này, không có gì mỏng manh hơn được nữa. Dưới ánh sáng hắt lên từ đụn cát, tôi ngắm nhìn vầng trán xanh xao, đôi mắt nhắm nghiền, những lọn tóc loà xoà trong gió, và tự nhủ: “Những gì ta thấy chỉ là lớp vỏ bên ngoài. Cái quan trọng nhất luôn vô hình...”

Nhìn đôi môi cậu hé mở, chớm nở một nụ cười nhẹ, tôi nghĩ bụng: “Điều mà cậu hoàng tử bé đang say ngủ này làm mình thực sự xúc động, đó là tấm lòng chung thủy cậu dành cho một bông hoa, đó là hình ảnh một bông hồng lung linh trong cậu như ánh lửa toả sáng từ ngọn đèn, ngay cả khi cậu ngủ...” Và tôi nghĩ rằng cậu còn mỏng manh hơn thế. Cần phải che chở cho các ngọn đèn: một cơn gió thoảng cũng có thể làm chúng tắt lửa...

Và, cứ thế tôi đi, đến khi mặt trời mọc thì tìm được cái giếng.

XXV

- Con người, - hoàng tử bé nói, - họ tự nhét mình trên những chuyến tàu tốc hành, nhưng không còn biết mình đi tìm gì nữa. Vì vậy họ cuống quít lên rồi chạy lòng vòng...

Và cậu buông lỏng:

- Không cần phải mất công...

Cái giếng chúng tôi tìm thấy trông không giống những cái giếng Sahara. Giếng Sahara chỉ là những cái hố đào sâu trong cát. Còn cái này có vẻ giống cái giếng làng hơn. Nhưng ở đó chẳng có làng mạc gì cả, nên tôi cứ ngỡ mình đang mơ.

- Sao lạ quá, - tôi nói với hoàng tử bé, - tất cả đều có sẵn: rờn rọc, gàu và dây...

Cậu cười, nắm lấy sợi dây thùng và đánh vòng chiếc rờn rọc.

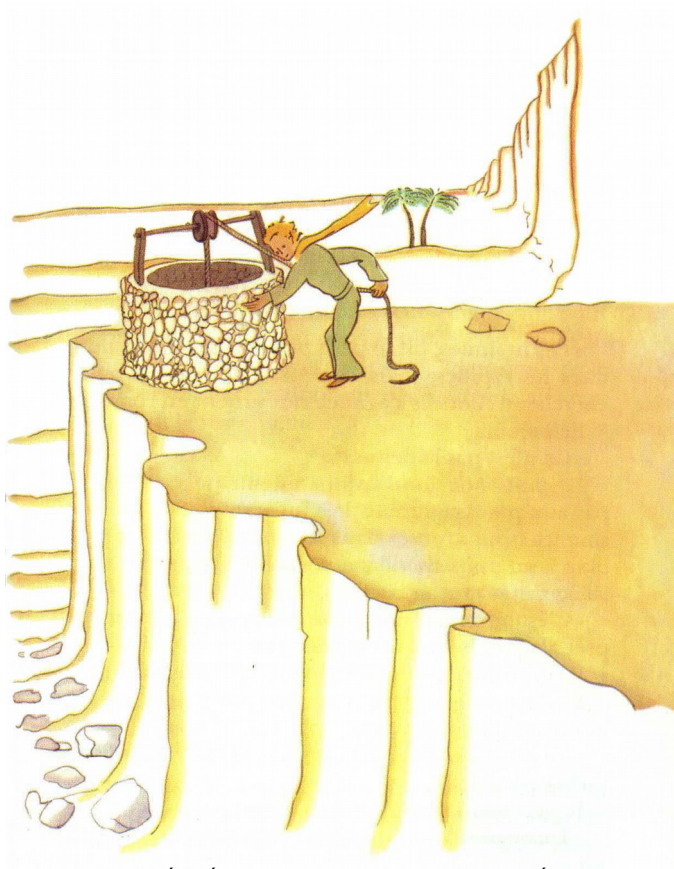
Thế là chiếc rờn rọc rít lên, nghe như tiếng rít của chiếc chong chóng lâu ngày không gặp gió.

- Chú nghe không, - hoàng tử bé nói, - mình đánh thức cái giếng này và nó đang hát...

Không muốn cậu phải làm quá sức, tôi bảo:

- Để chú làm cho, nó nặng quá sức cháu.

Tôi kéo dần gàu nước lên đến miệng giếng. Tôi cột cho nó đứng yên. Trong tai tôi còn văng vẳng tiếng hát của chiếc rờn rọc, và trong đáy nước còn sóng sánh, tôi thấy mặt trời cũng sóng sánh theo.

Cậu cười, nắm lấy sợi dây thùng và đánh vòng chiếc ròng rọc.

- Cháu khát thứ nước này lắm, - hoàng tử bé nói, - chú cho cháu uống...

Và tôi chợt hiểu ra thứ mà cậu đi tìm.

Tôi đưa gàu nước lên môi cậu. Cậu uống, đôi mắt nhắm nghiền. Thật êm đềm như một nghi lễ! Thứ nước này là gì đó khác hẳn một thức uống. Nó đã được tạo ra từ những bước chân dưới bầu trời sao, từ tiếng hát của chiếc rong rọc, từ sự gắng sức của đôi tay tôi. Nó thật tốt cho trái tim, như một món quà. Hồi tôi còn nhỏ, ánh sáng từ cây thông giáng sinh, tiếng nhạc thánh lễ lúc nửa đêm, cùng những nụ cười dịu dàng, tất cả đã tạo nên vàng sáng lung linh quanh món quà Giáng sinh mà tôi được nhận.

- Con người ở chỗ chú, - hoàng tử bé nói, - họ trồng năm ngàn cây hoa hồng trong cùng một khu vườn... Và họ không tìm thấy thứ mà họ đi kiếm...

- Họ không tìm thấy thứ đó... - Tôi lặp lại.

- Vậy mà thứ họ đi kiếm có thể tìm thấy được chỉ trong một bông hoa hay một ít nước...

- Dĩ nhiên, - tôi trả lời.

Và cậu nói thêm:

- Nhưng đôi mắt vốn mù loà. Cần phải tìm kiếm với trái tim.

Tôi uống nước. Rồi hít thở nhẹ nhõm. Dưới ánh bình minh, cát đượm một màu mật ong. Tôi cũng cảm thấy hạnh phúc với màu mật ong này. Tại sao tôi đã phải mất công...

- Chú cần phải giữ lời hứa, - hoàng tử bé chậm rãi nói. Cậu vừa trở lại ngồi bên cạnh tôi.

- Lời hứa nào?

- Chú biết rồi... Một cái rọ mồm cho con cừu của cháu... Cháu có trách nhiệm với bông hoa này!

Tôi lấy trong túi ra các bức phác hoạ của mình. Hoàng tử bé trông thấy, vừa cười to vừa nói:

- Mấy cây bao bắp của chú, nhìn giống mấy cái bắp cải quá...

- Ồ!

Vậy mà tôi đã rất tự hào về những cây bao bắp đó.

- Con cáo... Mấy cái tai... Nhìn hơi giống mấy cái sừng... Và chúng dài quá!

Rồi cậu tiếp tục cười.

- Cháu thật thiếu công bằng, chàng trai trẻ à! Chú chưa từng biết vẽ cái gì khác ngoài mấy con trần bụng đóng và trần bụng mở.

- Ồ! Không sao đâu, - cậu nói, - trẻ con biết mà.

Thế là tôi vẽ một cái rọ mồm. Tôi nghe tim mình thất lại khi đưa nó cho cậu:

- Cháu có những dự định mà chú không biết...

Nhưng cậu không trả lời. Cậu nói:

- Chú biết đó, hôm cháu rớt xuống Trái Đất... Ngày mai nữa là tròn một năm...

Rồi sau một lúc im lặng, cậu nói tiếp:

- Cháu đã rớt xuống gần ngay chỗ này...

Mặt cậu đỏ bừng lên.

Một lần nữa, không hiểu sao tôi lại có cảm giác đau xót kì lạ. Tuy nhiên, tôi vẫn hỏi cậu:

- Vậy là, vào buổi sáng hôm chú gặp cháu cách đây tám ngày, không phải tình cờ mà cháu đã đi một mình giữa chốn hoang vu không một bóng người! Lúc đó cháu đang đi về chỗ đã rớt xuống?

Hoàng tử bé vẫn đỏ mặt.

Và tôi hỏi tiếp, hơi ngập ngừng:

- Chắc là, bởi vì ngày tròn năm?...

Hoàng tử bé lại đỏ mặt. Cậu không bao giờ trả lời các câu hỏi của tôi, nhưng khi người ta đỏ mặt, thế có nghĩa là “đúng”, phải không?

- A! - Tôi chợt nói với cậu. - Chú sợ là...

Nhưng cậu đã trả lời tôi:

- Bây giờ chú phải làm việc. Chú phải quay lại chỗ cái máy. Cháu đợi chú ở đây. Tối mai chú hãy trở lại...

Nhưng tôi không an tâm lắm. Tôi nhớ đến con cáo. Người ta có thể khóc lắm khi đã để mình được cảm hoá...

XXVI

Bên cạnh cái giếng, có một bức tường đá cũ kĩ đổ nát. Buổi tối hôm sau, lúc trở lại sau khi xong việc, từ xa tôi đã thấy hoàng tử bé ngồi trên cao, chân buông thõng. Tôi nghe tiếng cậu nói:

- Vậy bạn không nhớ ra à? Không hẳn là ở đây đâu.

Chắc chắn có một giọng nói khác trả lời cậu, vì cậu lặp lại:

- Có chứ! Có chứ! Đúng là ngày hôm nay, nhưng địa điểm không phải ở chỗ này...

Tôi tiếp tục bước về phía bức tường. Vẫn không thấy lần không nghe tiếng ai cả. Nhưng hoàng tử bé vẫn lặp lại lần nữa:

- ... Chắc chắn rồi. Bạn sẽ thấy chỗ bắt đầu dấu chân của tôi trên cát. Bạn chỉ cần đợi tôi ở đó. Khuya nay tôi sẽ tới.

Tôi đã ở cách bức tường hai mươi mét và vẫn không thấy gì.

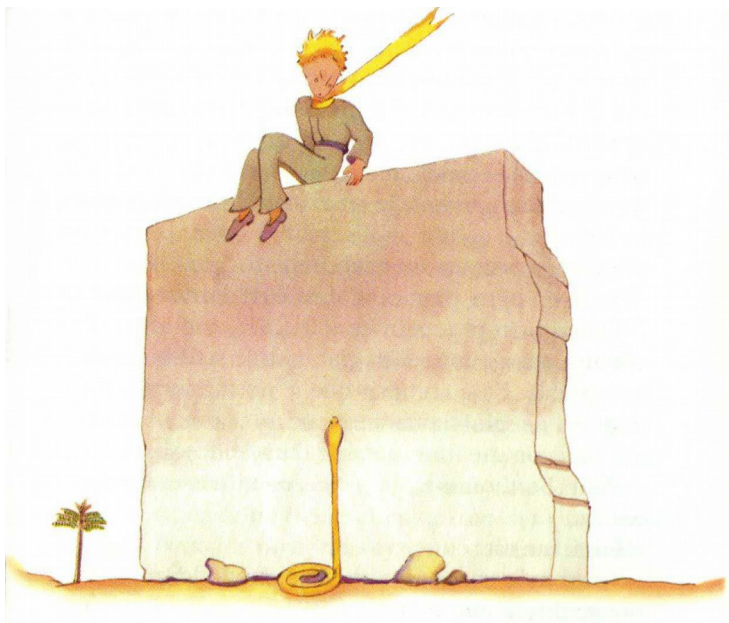
Sau một lúc im lặng, hoàng tử bé nói tiếp:

- Bạn có nọc mạnh không? Bạn chắc là sẽ không làm tôi đau lâu chứ?

Tôi rùng mình, tim thất lại, nhưng vẫn chưa hiểu chuyện gì xảy ra.

- Bây giờ, hãy đi đi! - Cậu nói - Tôi muốn xuống lại.

Thế là tôi đưa mắt nhìn xuống phía chân tường và giật nảy mình. Nó ở đó, mình vươn thẳng về phía hoàng tử bé, một con rắn vàng loại có thể xử bạn trong vòng ba mươi giây. Vừa cho tay vào túi lục tìm khẩu súng ngắn tôi vừa sải từng bước dài, nhưng nghe thấy tiếng động, con rắn liền nhẹ nhàng trườn đi trong cát, như một vệt nước chết và, không quá vội vã, len lỏi giữa các hòn đá với một tiếng động như kim loại vang nhẹ.

Bây giờ, hãy đi đi! Tôi muốn xuống lại.

Tôi đến bên bức tường vừa kịp lúc để đưa tay đỡ lấy cậu bạn trẻ hoàng tử, mặt đang trắng bệch như tuyết.

- Chuyện gì lạ vậy! Bây giờ cháu còn nói chuyện với rắn nữa chứ!

Tôi tháo chiếc khăn quàng cổ màu vàng óng của cậu ra. Tôi thấm nước lau hai bên thái dương rồi cho cậu uống nước. Lúc này tôi không dám hỏi cậu điều gì. Cậu nhìn tôi thật lâu rồi choàng tay ôm lấy cổ tôi. Tôi nghe tiếng tim cậu đập, như tiếng đập trái tim của một con chim đang giãy chết dưới họng súng trường. Cậu nói:

- Cháu rất mừng khi chú đã tìm thấy thứ còn thiếu cho cái máy. Chú có thể bay về nhà được rồi...

- Làm sao cháu biết?

Tôi chỉ vừa mới định đến thông báo cho cậu biết là, sau mọi nỗ lực, tôi đã hoàn tất việc sửa chữa cái máy.

Cậu không trả lời câu hỏi của tôi mà nói tiếp:

- Cháu cũng vậy, bữa nay cháu sẽ quay về...

Rồi trầm ngâm:

- Xa hơn nhiều lắm... Khó hơn nhiều lắm...

Tôi có cảm giác rằng vừa xảy ra chuyện gì đó rất khác thường. Tôi xiết chặt cậu vào lòng như ôm một đứa con bé bỏng, nhưng vẫn thấy như là cậu đang trượt dài xuống một vực sâu mà tôi không tài nào níu kéo được...

Ánh mắt cậu nhìn nghiêm nghị, lạc đầu vào một chốn xa xăm:

- Cháu có con cừu của chú. Cháu có cái thùng cho nó. Cháu có cái rọ mõm...

Rồi cậu cười đầy vẻ ưu tư.

Tôi yên lặng chờ đợi. Tôi cảm thấy người cậu ấm dần:

- Chàng trai trẻ ơi, cháu đã sợ...

Cậu đã sợ, dĩ nhiên rồi! Nhưng cậu cười hiền lành:

- Tối nay cháu sẽ còn sợ hơn...

Tôi lại nghe buốt lạnh sống lưng với một cảm giác không lối thoát. Và tôi hiểu rằng mình không thể chấp nhận ý nghĩ rằng sẽ không bao giờ nghe được tiếng cười ấy nữa. Với tôi nó như một mạch nước giữa sa mạc.

- Chàng trai trẻ à, chú còn muốn nghe cháu cười nữa...

Nhưng cậu nói:

- Đêm nay nữa là một năm. Ngôi sao của cháu sẽ ở ngay phía trên chỗ cháu đã rớt xuống năm ngoái...

- Chàng trai trẻ ơi, chuyện con rắn, chuyện điếm hện hay chuyện ngôi sao đó chắc chỉ là một giấc mơ không lành thôi có phải không?...

Nhưng cậu không trả lời câu hỏi của tôi. Cậu nói:

- Điều gì quan trọng thì không nhìn thấy được...

- Dĩ nhiên rồi...

- Giống như là với bông hoa. Nếu chú yêu thương một bông hoa trên một ngôi sao nào đó, chú sẽ thấy êm đềm khi ngắm sao ban đêm. Cả bầu trời sao sẽ nở hoa.

- Dĩ nhiên rồi...

- Giống như là thứ nước đó. Thứ nước chú cho cháu uống giống như tiếng nhạc, cất lên từ chiếc rỗng rọc và sợi dây thừng... Cháu nhớ không... Nó ngon tuyệt...

- Dĩ nhiên rồi...

- Chú sẽ ngắm sao ban đêm. Chỗ cháu quá nhỏ nên cháu không thể chỉ cho chú thấy nó ở đâu. Như vậy thì tốt hơn. Ngôi sao của cháu đối với chú sẽ là một ngôi trong cả chòm sao. Cho nên chú sẽ thích ngắm chúng, tất cả các ngôi sao đó... Tất cả chúng sẽ là bạn của chú. Rồi cháu sẽ tặng chú một món quà...

Cậu tiếp tục cười.

- A! Chàng trai ơi chàng trai, chú thích nghe tiếng cười này lắm!

- Đó chính là món quà của cháu... Sẽ giống như thứ nước đó...

- Ý cháu là gì?

- Mỗi người đều có các ngôi sao riêng của mình. Với những người đi xa, chúng là sao dẫn đường. Với những người khác, chúng chẳng là gì hơn những đốm sáng. Với những ai thông thái, chúng là các vấn đề. Với vị thương nhân, chúng là một kho báu. Nhưng tất cả các ngôi sao đó đều câm lặng. Riêng chú, chú sẽ có các vì sao không ai có được...

- Ý cháu là gì?

- Khi chú nhìn lên bầu trời, giữa đêm khuya, vì có cháu sống trên một ngôi sao nào đó, vì có cháu cười trên một ngôi sao nào đó, cho nên với chú tất cả các ngôi sao đều cười. Riêng chú, chú sẽ có các ngôi sao biết cười.

Cậu lại cười.

- Và khi chú đã nguôi ngoai (ai mà chẳng nguôi ngoai), chú sẽ thấy hài lòng vì đã biết cháu. Chú sẽ luôn là bạn của cháu. Chú sẽ thích cười với cháu. Thỉnh thoảng chú lại mở cửa sổ và cứ thế, như một niềm vui. Rồi bạn bè của chú sẽ rất ngạc nhiên khi thấy chú cứ nhìn lên trời mà cười. Thế là chú sẽ nói với họ: “Đúng vậy, các ngôi sao, chúng luôn làm tôi cười.” Và họ sẽ nghĩ rằng chú khùng điên. Như thế cháu đã chơi một ván đấu với chú...

Cậu vẫn cười.

- Sẽ giống như là, thay vì các ngôi sao, cháu đã tặng chú cả lô lục lạc biết cười...

Cậu vẫn cứ cười. Rồi cậu trở lại nghiêm túc:

- Khuya nay... chú biết đó... chú đừng tới...

- Chú sẽ không bỏ cháu đâu.

- Cháu sẽ có vẻ đau đớn... Cháu sẽ có vẻ như sắp chết đi. Là như vậy đó. Chú đừng tới để khỏi thấy cảnh đó, không cần phải mất công...

- Chú sẽ không bỏ cháu đâu.

Nhưng cậu trở nên lo lắng.

- Cháu nói với chú như vậy... Là bởi vì còn con rắn nữa. Không được để nó cắn chú... Bọn rắn rất hung dữ. Chúng có thể cắn người khác như chơi...

- Chú sẽ không bỏ cháu đâu.

Rồi như có gì đó làm cậu yên tâm hơn:

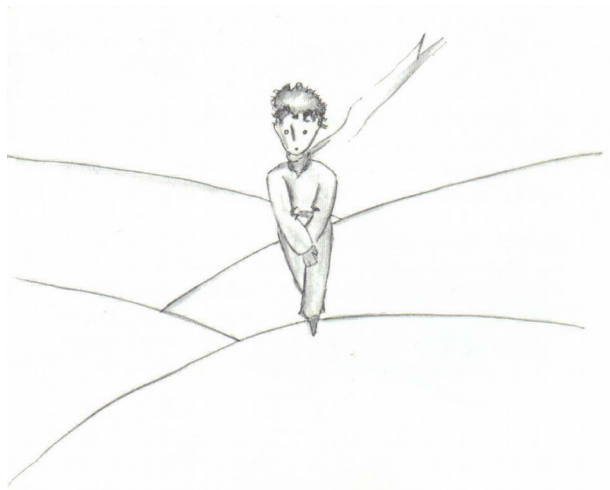
- Mà thật ra nó cũng chẳng còn nọc cho phát cắn thứ hai...

Khuya hôm đó, tôi không biết cậu lên đường lúc nào. Cậu đã lên đi không một tiếng động. Khi tôi đuổi kịp được cậu, cậu đang bước nhanh những bước rất dứt khoát. Trông thấy tôi cậu chỉ nói:

- A! Chú đây rồi...

Và cậu ôm chầm lấy tôi. Nhưng rồi cậu tỏ ra rất băn khoăn:

- Chú nhầm rồi. Chú sẽ đau lòng lắm. Cháu sẽ có vẻ như đã chết mà sự thực thì không phải như thế...

Tôi chỉ biết im lặng.

- Chú biết đó. Xa quá. Cháu không thể mang theo thân thể này. Như vậy nặng lắm.

Tôi chỉ biết im lặng.

- Nhưng sẽ giống như một lớp vỏ già cỗi bị vứt bỏ thôi. Lớp vỏ già cỗi thì không có gì đáng buồn...

Tôi chỉ biết im lặng.

Cậu hơi do dự. Nhưng cậu vẫn cố gắng trấn tĩnh:

- Rồi sẽ tốt thôi, chú biết đó. Cháu cũng vậy, cháu sẽ ngắm sao. Với cháu các ngôi sao sẽ là những giếng nước với chiếc rông rọc rỉ sét. Tất cả các ngôi sao sẽ rót nước cho cháu uống...

Tôi chỉ biết im lặng.

- Như vậy sẽ thật là vui! Chú sẽ có năm trăm triệu cái lục lạc, cháu sẽ có năm trăm triệu mạch nước...

Rồi cậu cũng im lặng, bởi vì cậu đã khóc...

- Đây rồi. Để cháu tự đi được rồi.

Nhưng cậu ngồi xuống vì hơi sợ. Cậu nói tiếp:

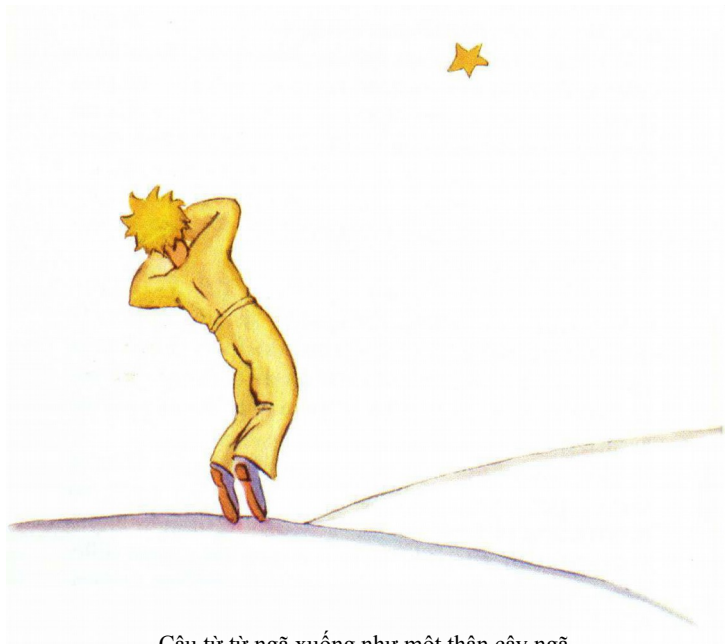
- Chú biết không... Bông hoa của cháu... Cháu có trách nhiệm với nó. Mà nó thì yếu đuối biết chừng nào! Nó lại ngây thơ đến vậy. Nó có bốn cái gai chẳng hù dọa được ai để tự bảo vệ mình trước thế giới...

Tôi cũng ngồi xuống vì không còn đứng nổi nữa. Cậu nói:

- Đây rồi... Vậy là xong...

Cậu thoáng chút ngần ngừ, rồi sau đó đứng dậy. Cậu bước tới. Tôi không thể cử động chút gì.

Chỉ có một tia sáng màu vàng ở gần nơi gót chân cậu. Cậu đứng bất động trong chốc lát. Cậu không kêu thét. Cậu từ từ ngã xuống như một thân cây ngã. Không có ngay cả một tiếng động, bởi bên dưới là nền cát.

Cậu từ từ ngã xuống như một thân cây ngã.

XXVII

Và bây giờ, dĩ nhiên, đã sáu năm trời trôi qua... Tôi chưa kể cho ai nghe câu chuyện này. Bạn bè khi gặp lại đã rất vui mừng thấy tôi trở về nguyên vẹn. Tôi buồn lắm nhưng bảo với họ: “Mệt quá...”

Bây giờ tôi đã phần nào nguôi ngoai. Có nghĩa là... không hoàn toàn thế. Nhưng tôi biết chắc rằng cậu đã trở về hành tinh của mình, bởi vì, bình minh hôm sau tôi đã không còn thấy thân thể của cậu. Một thân thể chẳng nặng nề gì mấy... Và ban đêm tôi thích lắng nghe sao. Giống như là năm trăm triệu cái lục lạc...

Nhưng còn có một điều bất thường xảy ra. Cái rọ mồm tôi vẽ cho hoàng tử bé, tôi đã quên cho nó một cái vòng da. Cậu sẽ không thể nào buộc nó vào mồm con cừu được. Nên tôi tự hỏi: “Chuyện gì đã xảy ra trên hành tinh của cậu? Có thể là con cừu đã ăn mất bông hoa...”

Lúc này thì tôi tự nhủ: “Chắc chắn không! Hoàng tử bé đêm nào cũng đặt bông hoa trong lồng kính, và cậu trông chừng con cừu rất kỹ...” Thế là tôi cảm thấy hạnh phúc. Và các ngôi sao đều cười hiền lành.

Lúc khác thì tôi nghĩ bụng: “Người ta cũng có lúc này lúc khác lơ đãng, và chỉ một lần là xong! Hôm nào đó, cậu quên mất cái lồng kính, hay con cừu thoát ra ngoài không một tiếng động giữa đêm khuya...” Vậy là những chiếc lục lạc lại biến hết cả thành nước mắt...

Đó chính là một nỗi bí hiểm khôn cùng. Với các bạn, những người cũng yêu mến hoàng tử bé, lẫn với tôi, sự thể trong khắp vũ trụ này chẳng hề giống nhau, giữa việc ở một chốn nào đó không ai hay, một con cừu nào đó ta không biết, đã có ăn mất một bông hoa hồng hay không...

Hãy ngược nhìn bầu trời! Hãy tự hỏi: “Con cừu đã có ăn mất bông hoa hay không?” Rồi bạn sẽ thấy tất cả đều thay đổi...

Vậy mà chẳng một người lớn nào có thể hiểu được điều đó quan trọng như thế nào!

Đối với tôi, đây là quang cảnh đẹp nhất và buồn nhất thế gian. Đó chính là quang cảnh đã thấy trong trang trước, nhưng tôi vẽ nó lại một lần nữa để các bạn nhớ rõ. Chính nơi đây hoàng tử bé đã xuất hiện trên Trái Đất, rồi sau đó đã biến mất.

Hãy nhìn kĩ quang cảnh này để chắc chắn có thể nhận ra, nếu một ngày nào đó bạn đi du lịch Châu Phi, trên sa mạc. Và nếu như bạn có thể ghé ngang qua đó, tôi xin bạn đừng vội vã, hãy ráng đợi một chút ngay phía dưới ngôi sao! Nếu khi ấy có một cậu bé đi về phía bạn, nếu cậu cười, nếu cậu có mái tóc vàng óng, nếu cậu không trả lời khi người ta hỏi cậu, bạn sẽ đoán ra ngay đó là ai. Khi ấy xin hãy giúp tôi! Đừng để tôi buồn đến vậy: hãy nhanh tay viết thư cho tôi biết là cậu đã trở lại...

ANTOINE DE SAINT-EXUPÉRY

Hoàng Tử Bé

Người dịch:

NGUYỄN TÂN ĐẠI

Tổ chức Đại học Pháp ngữ (AUF)

Trung tâm Hỗ trợ Công nghệ Giáo dục (CNF) TP. HCM

Phòng 205 nhà A4, Đại học Bách khoa

268 Lý Thường Kiệt, Q. 10, TP. HCM

ĐT: 08-38646684 ; Fax: 08-38646687 ; ĐTDD : 09 89 06 49 51

Email: nguyen.tan.dai@auf.org

Website cá nhân: <http://tandai.thenghiem.info>

